

Slovenski ČEBELAR

letnik CXXI • 10/2019

Dr. Peter Kozmus –
prvič v zgodovini
Slovenec predsedoval
Apimondii

- Sodobne tehnologije kot pomoč čebelarju
- Kako si zagotoviti satnice ustrezne kakovosti
- Prodaja čebeljih pridelkov in izstavitev računa

info.belokranjski-hram@t-2.si
Facebook – belokranjski hram

BH
Belokranjski
HRAM

Akcija

Za člane ČZS nudimo 5-% popust pri nakupu
čebelarске opreme LYSON v vrednosti nad 50 EUR.

LYSON

Polnilnica za med
z avtomatsko
obračalno mizo
Lyson
Cena: **3.883,00 €**

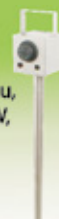
Mešalnik medu,
400V z mešalom
in avtomatiko
50 L
Cena: **804,90 €**

Komora za
dekrystalizacijo
medu 300 kg
Cena: **1.767,30 €**

Spiralni grelec medu,
FI 250 mm, 2x 400W,
OPTIMA LINE
Cena: **284,81 €**

Sladkor 25 kg vreča
Cena: **13,00 €**

Kozarci
in pokrovčki
za med
več vrst
UGODNO

Topilnik voska
mali Lyson
+ gorilnik
Cena: **410,45 €**

Hlapilnik za mravljično
in oksalno kislino
Cena: **1,46 €**

Zaščitna maska 3M
za zdravljenje čebel
+ filtri
Cena: **63,80 €**

* Vse cene vsebujejo DDV.

Drugo čebelarско opremo si lahko ogledate na naši spletni strani: www.belokranjski-hram.si

Belokranjski hram d.o.o.
Ulica Staneta Rozmana 26, 8340 Črnomelj
M: +386 40 748 588
Delovni čas: pon., tor., čet., pet.: 09.00–16.00
sre.: 09.00–17.00
sob.: 08.00–12.00

PE Belokranjski hram Domžale
Ulica Nikola Tesla 19, 1230 Domžale
M: +386 40 269 870
Delovni čas: pon., tor., čet., pet.: 9.00–16.00
sre.: 9.00–17.00
sob.: 8.00–12.00

PE Maribor
Trgovina Gardina
Cesta XIV. divizije 75, 2000 Maribor
Tel.: +386 2 471 51 73
Delovni čas: pon.–pet.: 8.00–18.00
sob.: 8.00–12.00

Logar

ČEBELARSKA OPREMA

IZDELAVA ČEBELARSKЕ OPREME IN TRGOVINA
Izdelano s smislom za detajle.

DELOVNI ČAS TRGOVINE

PONEDELJEK - PETEK:
09.00 – 12.00
13.00 – 17.00
SOBOTA:
09.00 – 12.00

IZPARILNIK ZA OKSALNO
KISLINO Z VROČIM ZRAKOM

Art. 7816

BRIZGALKA ZA OKSALNO
KISLINO S CEVKO,
avtomatska 1-5 ml za AŽ ali LR panje

redna cena: 49,00-EUR
akcijska cena: **44,10 EUR**

Art. 7810,
7809

TOPLOTNA OMARA ZA
SEGREVANJE MEDU, NERJAVEČA

IZPARILNIK VARROX ZA
OKSALNO KISLINO 12V – 12A
redna cena: 115,00-EUR
akcijska cena: **105,80 EUR**

RAZLIČNI MODELI GRELCEV
ZA SEGREVANJE MEDU

Art. 7102, 7101

Art. 7110, 7111, 7112

Art. 3302

KUHALNIK VOŠČIN OKROGLI
S PARNIM UPARJALNIKOM
ZA AŽ IN LR SATE
redna cena: 314,00-EUR
akcijska cena: **292,00 EUR**

Art. 7161, 7162, 7122

LOGAR TRADE D.O.O.
POSLOVNA CONA A 41
SI-4208 ŠENČUR

04 25 19 410
info@logar-trade.si
www.logar-trade.si

Naročeno vam lahko odpošljemo s paketno pošto.

Pri gotovinskem nakupu čebelarске opreme nad 100,00 €, priznamo čebelarjem z veljavno čebelarско izkaznico 4% popusta.
Akcijske cene veljajo od 1.10.2019 do 31.10.2019 oz. do prodaje zalog. Cene vključujejo DDV.

Spoštovane čebelarke in čebelarji,

z veseljem sem sprejela vabilo, da ob zaključku opravljanja funkcije državne sekretarke na MKGP in ko začnjam novo poglavje na svoji službeni poti, slovenskim čebelarjem sporočim nekaj svojih misli o poti, ki smo jo skupaj prehodili v desetih letih sodelovanja.

Čeprav lahko iz tega obdobja nanizamo številne dosežke in tudi kar nekaj težav, pa ne morem drugače, kot da najprej zapišem, da **je razglasitev svetovnega dne čebel naš največji skupni uspeh, ki bo ostal za vedno zapisan v zgodovini slovenskega in svetovnega čebelarstva** in Slovenije. Vsi, ki smo neposredno soustvarjali ta projekt, in tisti, ki so temelje temu uspehu tlakovali že leta prej pri razvoju slovenskega čebelarstva, smo lahko na to izredno ponosni.

Ideja za svetovni dan čebel je nastala v ČZS, jeseni 2014 jo je podprl takratni minister za kmetijstvo Dejan Židan, ki je nato skupaj s čebelarji in ob podpori vlade prehodil dolgo pot pridobivanja podpore pri domačih in evropskih institucijah, pri prijateljskih evropskih državah in tretjih državah ter nato skozi vse formalne postopke v okviru FAO do končne razglasitve v Generalni skupščini Združenih narodov 20. decembra 2017 ob soglasni podpori vseh 193 držav. **To nam ne bi uspelo, če ideja ne bi v sebi nosila univerzalnega sporočila in če v prizadevanjih za njeno uresničitev ne bi združili moči in bili enotni.** Prav ta enotnost je ena najbolj pozitivnih izkušenj v mojem javnem udejstvovanju.

Slovenija je s svetovnim dnevom čebel v nekaj letih postala prepoznavna kot vodilna na področju čebelarstva ter skrbi za ohranjanje čebel in oprasovalcev. Naša odgovornost je, da trajno ozaveščamo najširšo domačo in mednarodno javnost o pomenu čebel za naravo in človeštvo ter svoje znanje, izkušnje in dobre prakse širimo v svet. Tako lahko kot majhen narod veliko prispevamo k ohranjanju narave ter odpravi lakote in revščine po svetu. **Vlada je spomladi sprejela triletni program dejavnosti za uresničevanje svetovnega dne čebel**, v katerem je med drugim predvidena tudi **mednarodna nagrada »zlata čebela«** za najboljše projekte pri varstvu čebel in oprasovalcev v svetu.

Ustanovili smo **Slovensko čebelarsko akademijo**, na kateri bomo usposabljali ljudi, ki bodo učili čebelarstva druge čebelarje tako v tretjem svetu kot pri nas, v Evropi. Pilotni projekt prenosa znanja slovenskih čebelarjev že poteka v Bangladešu. Ob čebelarjih bodo s tem priložnost dobili tudi izdelovalci opreme za čebelarstvo. Če bomo svoje znanje prenašali po svetu, bo s tem vzpodbujeno tudi zanimanje za našo čebelarsko opremo in maticice. Na drugi strani pa je tudi priložnost za slovenski turizem. Že zdaj opažamo

prepoznavnost Slovenije po čebelah in dolgo tradicijo čebelarjenja v slovenski turistični ponudbi.

Vendar je treba poudariti, da je svetovni dan čebel krona dolgoletnega razvoja slovenskega čebelarstva in uspešnega mednarodnega udejstvovanja slovenskih čebelarjev. Slovenski čebelarji in ČZS so nosilci čebelarskega izročila, organizacije številnih dogodkov, usposabljanja in ozaveščanja čebelarjev in javnosti, zlasti otrok in mladine. Naj omenim samo medeni zajtrk in zdaj tradicionalni slovenski zajtrk, ki je od leta 2011, ko so ga v šolah in vrtcih izvajali ČZS, MKGP in drugi deležniki, prerasel v vseslovensko gibanje za kakovostno lokalno hrano in zdravo okolje, praksa pa se širi tudi v druge države. Zadovoljna sem, da smo na MKGP-ju zagotovili njegovo stalno financiranje in da smo sodelovali tudi pri številnih drugih projektih, namenjenih razvoju čebelarstva, sajenju medovitih praks in spodbujanju kmetijskih praks, ki ne ogrožajo čebel.

Ne nazadnje je pomembno, da smo začrtali smer, v katero naj gresta čebelarstvo in kmetijstvo, ko smo že **v letu 2011 prvi v EU prepovedali uporabo neonikotinoidov** za razkuževanje semen in kasneje z nekaterimi drugimi ukrepi dali prednost varovanju čebel, narave in potrošnika pred bolj ekonomičnimi tehnološkimi rešitvami v čebelarstvu in kmetijstvu.

Zgoraj zapisano ne pomeni, da v slovenskem čebelarstvu ni težav. Nasprotno. Slovenski čebelarji se dnevno soočajo s problemi zaradi naravnih neprilik, bolezni čebel, birokratskih bremen in podobno. Dodatno naša ambicija po odličnosti v čebelarstvu v svetovnem merilu zahteva, da se izzivov v čebelarstvu na vseh ravneh lotevamo odgovorno in dolgoročno ter tako krepimo verodostojnost slovenskega čebelarstva v mednarodnem okolju.

Zato želim čebelarjem še naprej veliko poguma, pozitivne naravnosti in širine. Sama si bom tudi na novem delovnem mestu prizadevala za krepitev ugleda Slovenije kot čebelarske države in svetovnega dne čebel ter poglobitev sodelovanja s češkimi čebelarji, tudi s čebelnjakom, za katerega se slovenskim čebelarjem še enkrat iskreno zahvaljujem.

Mag. Tanja Strniša, veleposlanica RS v Češki republiki

Tanja Strniša

KAZALO

UVODNIK

Mag. Tanja Strniša.....	267
OBVESTILA ČZS	269

IZ ZNANOSTI IN PRAKSE

Simon Golob in Marko Borko: Strokovna razprava »Sodobne tehnologije kot pomoč čebelarju«.....	270
Robert Kocjan: Kako si zagotoviti satnice ustreznosti kakovosti	272
Boštjan Kojek: Pridobivanje voska iz voščin v parnem talilniku in ekonomičnost postopka	273
Tanja Magdič: Prodaja čebeljih pridelkov in izstavitev računa.....	275
Milan Meglič: Ob 20. obletnici kontrolirane pridelave medu v Republiki Sloveniji (II. del)	276
dr. Janez Grad: Čmrlji, nepogrešljivi, a ogroženi oprasovalci cvetja (IV. del).....	278
prof. Andrej Šalehar, France Baraga in Janez Gregori: V plug vpreženi čebeli ...	280
dr. Andrej Gogala: Alpska peščinarka (<i>Andrena rogenhoferi</i>).....	282
Franc Šivic: Novice iz sveta	282
Wicwas Press LLC: William Blomstedt: Foraging afar	283

DELO ČEBELARJA

dr. Peter Kozmus: Čebelarjeva opravila v oktobru	283
--	-----

IZ ČEBELARSKIH DRUŠTEV

	285
--	-----

OBVESTILA ČZS

	287
--	-----

OGLASI

	294
--	-----

V SPOMIN

	298
--	-----

INDEX

EDITORIAL

Tanja Strniša, MSc.....	267
-------------------------	-----

FROM BEEKEEPERS' ASSOCIATIONS

	269
--	-----

FROM SCIENCE AND PRACTICAL WORK

Simon Golob and Marko Borko: Expert discussion »Modern technologies as help to beekeepers«.....	270
Robert Kocjan: How to get the comb foundations of proper quality	272
Boštjan Kojek: Extraction of wax from the waxes in the steam melter and the economy of the process	273
Tanja Magdič: Selling hive products and billing.....	275
Milan Meglič: At the 20th anniversary of controlled honey production in the Republic of Slovenia (part II).....	276
Janez Grad, DSc: Bumblebees, indispensable but endangered flower pollinators (part IV)	278
Prof. Andrej Šalehar, France Baraga and Janez Gregori: Plow harnessed bees ...	280
Andrej Gogala, DSc: Alpine mining bee (<i>Andrena rogenhoferi</i>)	282
Franc Šivic: World news	282
Wicwas Press LLC: William Blomstedt: Foraging afar	283

BEEKEEPER'S WORK

Peter Kozmus, DSc: Beekeeper's tasks in October	283
---	-----

FROM BEEKEEPERS' ASSOCIATIONS

	285
--	-----

ANNOUNCEMENTS BY BEEKEEPING ASSOCIATION OF SLOVENIA

	287
--	-----

ADS

	294
--	-----

IN MEMORIAM

	298
--	-----

PODATKI ZA STIK ČEBELARSKA ZVEZA SLOVENIJE:

Predsednik ČZS: Boštjan Noč, predsednik: 01/729 61 06, 040/436 512, nocb@czs.si
Vodja služb ČZS: Lidija Senič, vodja služb ČZS: 01/729 61 10, 040/436 515, lidija.senic@czs.si
Priznana rejska organizacija: Peter Kozmus, strokovni vodja PRO: 01/729 61 16, 041/352 997, peter.kozmus@czs.si

Opazovalno-napovedovalna služba: Aleš Bozovičar, vodja ONS: 01/729 61 31, 041/644 217, ales.bozovicar@czs.si, avtomatski telefonski odzivnik: 01/729 61 20, https://cebelar.czs.si/User/Login?returnUrl=/

Svetovalci specialisti za tehnologijo čebelarjenja:
 Vlado Auguštin: 01/729 61 12, 040/436 516, vlado.augustin@czs.si
 Simon Golob: 01/729 61 12, 030/604 015, simon.golob@czs.si

Svetovalci specialisti za ekonomiko
 Tanja Magdič: 01/729 61 04, 040/436 513, tanja.magdic@czs.si
 Nataša Klemenčič Štrukelj: 01/729 61 04, 040/436 518, natasa.klemencic.strukelj@czs.si

Svetovalci specialisti za zagotavljanje varne hrane
 Andreja Kandolf Borovšak: 01/729 61 33, 040/436 514, andreja.kandolf@czs.si
 Nataša Lilek: 01/729 61 29, 040/436 519, natasa.lilek@czs.si
 Tomaž Samec: 01/729 61 18, 040/436 517, tomaz.samec@czs.si

Uredništvo: Marko Borko, vodja izobraževanja in usposabljanja: 01/729 61 14, 051/637 204, marko.borko@czs.si, www.czs.si/slovenskecebelar.php

Glasiloslovenskičebelarje ustanovilo Slovensko čebelarstvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko leta 1898. Izdaja ga Čebelarstvo zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica.

Vpisano je v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport RS, pod zaporedno številko 585.

Tel.: 01/729 61 00, faks: 01/729 61 32, info@czs.si, www.czs.si

Transakcijski račun ČZS: SI56 0318 6100 2214 727, matična številka ČZS: 5141729, ID za DDV: SI 80179435, šifra dejavnosti: 94.120.

Uredniški odbor

Marko Borko, Brane Borštnik, Stanislav Drev, Vladimir Fajdiga, Mira Jenko Rogelj, Janez Gregori, Andreja Kandolf Borovšak, Borut Preinfalk

Urednik

Marko Borko

Uredništvo

01/729 61 14, 051/637 204, marko.borko@czs.si, www.czs.si/slovenskecebelar.php

Lektorica

Mojca Pipan

Oddaja prispevkov

Članki do petega, obvestila, reklame, mali oglasi do desetega v mesecu. Avtorjem priporočamo, da v člankih uporabljajo strokovno izrazje v skladu s čebelarstvom terminološkim slovarjem. Mnenje avtorjev člankov ni nujno mnenje uredništva. Uredništvo ne odgovarja za vsebino malih oglasov. Prispevki so v elektronski obliki brezplačno in javno objavljeni na spletnem portalu ČZS, spletnem portalu Digitalne knjižnice Slovenije in drugih spletnih straneh.

Reklamni oglasi in osmrtnice

Cela stran: 870 € (zunanja stran ovitka), 680 € (notranjost, živi rob), 495 € (notranjost), pol strani: 435 € (zunanja stran ovitka), 345 € (notranjost, živi rob), 250 € (notranjost), tretjina strani: 165 €, četrtina strani: 120 €, petina strani: 85 €, desetina strani: 35 €. Oblikovanje reklamnega oglasa: cela stran in polovica strani 50 €, tretjina, četrtina, petina, desetina 40 €. Popravki reklamnega oglasa: 1–10 popravkov 2 €, 11 ali več popravkov 5 €. Popust pri ceni za 4– do 6–kratno objavo reklamnega oglasa je 10 %, za 7– do 10–kratno objavo 20 %, za celoletno objavo 30 %. Člani ČZS lahko dvakrat na leto objavijo brezplačne oglase do 20 besed, vsaka nadaljnja beseda je 0,25 €. Splošni oglasi po 0,25 € za besedo, enako velja tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 80 besed. Osmrtnice ne smejo biti daljše od 130 besed. Vse cene so brez DDV.

Priprava za tisk in tisk: Medium, d. o. o., Žirovnica 60c, 4274 Žirovnica. Tiskano na papirju s certifikatom FSC (trajnostno gospodarjenje z gozdovi). Naklada: 7925, Tiskano: 23. 9. 2019.

Izdaja Slovenskega čebelarja je delno financirana iz sredstev Javne svetovalne službe v čebelarstvu.

Fotografija na naslovnici: Slovenski čebelnjak s slamnato kritino, ki stoji v Muzeju na prostem v Rogatcu. Nominacija na mednarodnem natečaju čebelarstva fotografije Čebelarstva zveza Slovenije 2019.

Foto: Sonja Kostevc, Slovenija

Mednarodna barvna koda za označevanje čebeljih matic

2015   2016   2017   2018   2019

Tajništvo: 01/729 61 00, faks: 01/729 61 32, info@czs.si, www.czs.si, Barbara Dimc, tajnik: 01/729 61 02, 041/370 409, barbara.dimc@czs.si, Ines Zajc Žunič, poslovna sekretarka: 041/337 854, ines.zunic@czs.si, Zlatica Kovacevič, administrativna delavka: 01/729 61 24, 030/604 009, zlatica.kovacevic@czs.si

Čebelarstvo knjižnica Janeza Goličnika (vsak prvi delovni dan v mesecu med 15. in 18. uro): 01/729 61 11, cebelarskajniznica@czs.si, www.czs.si/knjiznica.php

Ohranimo čebele: www.ohranimo-cebele.si

Sklad za ohranitev kranjske čebele: www.czs.si/sklad.php

Spletna trgovina ČZS: www.czs.si/eshop/index.php

Uradne ure JSSČ:

- Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica (v Čebelarstvu centru Slovenije): ponedeljek od 10.00 do 14.00, četrtek od 8.00 do 12.00 ter od 13.00 do 14.00 in petek od 8.00 do 10.00.
- Mestni trg 4, 8330 Metlika: ponedeljek od 10.00 do 14.00 in petek od 8.00 do 10.00.
- Rožna dolina 50/a, 4248 Lesce (v Čebelarstvu razvojno-izobraževalnem centru): ponedeljek od 10.00 do 14.00 in petek od 8.00 do 10.00.
- Dobrna 1a, 3204 Dobrna (v Kulturnem domu Dobrna): ponedeljek od 10.00 do 14.00 in petek od 8.00 do 10.00.
- Ulica Štefana Kovača 40, 9000 Murska Sobota (na sedežu Kmetijskego gozdarskega zavoda Murska Sobota): ponedeljek od 10.00 do 14.00.
- Streliška ulica 150, 2000 Maribor (v Čebelarstvu centru Maribor): petek od 8.00 do 10.00.

Na Apimondii v Kanadi se je čutil močan pridih Slovenije!

Kongres Apimondie v Kanadi se bo za vedno zapisal v zgodovino slovenskega čebelarstva. Prvič v zgodovini je Apimondii predsedoval Slovenec, in sicer dr. Peter Kozmus. Peter je pustil odlični vtis in na njegov račun je bilo slišati ogromno pohval udeležencev s celega sveta. Peter je s svojim nastopom več kot odlično vodil kongres in prav po njegovi zaslugi se je glas o odličnem čebelarstvu v Sloveniji slišal po celem svetu. Peter, v imenu ČZS iskrene čestitke in velika hvala. Ponosni smo nate! ČZS se je predstavila s kar petimi prispevki na strokovnem delu, zato gre zahvala Alešu, Nataši, Andreji, Tanji in Lidiji. Svet je tako preko referatov in poster-

jev spoznal tudi strokovno delo ČZS.

Na kongresu smo organizirali tudi slovenski dan, ki je bil odlično obiskan. Dodatno težu temu dnevju je dala s svojo prisotnostjo ministrica dr. Aleksandra Pivec. Ključno sporočilo slovenskega dne je bilo povabilo v Slovenijo, v Slovensko čebelarstvo akademijo, na obisk čebelarstva turizmov in k nakupu čebel in matic. V imenu ČZS gre zahvala vsem, ki ste pripomogli, da je slovenski dan enkratno uspel.

O Sloveniji se je slišal glas tudi ob razglasitvi nagrad Apimondie, saj je na pobudo Andreja Severja, za kar mu gredo čestitke in zahvala, poljsko pod-

Foto: Boštjan Noč

jetje Lyson izdelalo točilo, prilagojeno za invalide na invalidskih vozičkih.

Na samem Apiexpu je bil razstavnici prostor slovenskega čebelarstva in vsi prisotni so se strinjali, da je enoten nastop najboljši, zato se že snuje načrt za enoten nastop na Apimondii 2021 v Rusiji.

Boštjan Noč, predsednik ČZS

Regijski posveti v letu 2019

Letos bodo regijski posveti izvedeni tako kot lani. Na vseh lokacijah regijskih posvetov bodo prisotni predsednik ČZS, tajnik in svetovalec JSSČ. **Leto 2020 je tudi volilno leto, zato bodo na vseh lokacijah izvedene delne volitve za člane upravnega odbora.** Regijski posveti bodo potekali na vseh lokacijah po zaključku predstavitve evropskih shem kakovosti, ki bo potekala ob 16. uri. Datumi in kraji letošnjih regijskih posvetov:

1. **podravska ČD – ZČD Ptuj** – ponedeljek, **4. novembra** 2019, gostišče Gastro, Rajšpova ulica 12, Ptuj;
2. **primorska ČD** – sredi, **6. novembra** 2019, KS Solkan, Trg Jožeta Srebrniča 7, Solkan;
3. **celjska ČD** – četrtek, **7. novembra** 2019, Mladinski center

- Šmartno ob Paki, dvorana Marof, Šmartno ob Paki 13;
4. **podravska ČD (ČZD Maribor)** – ponedeljek, **11. novembra** 2019, Pohorska vila, Pivola 8, Hoče;
5. **dolenjska in belokranjska ČD** – sredi, **13. novembra** 2019, Grm Novo mesto – Center biotehnike in turizma, Sevno 13, Novo mesto;
6. **ljubljska in zasavska ČD** – četrtek, **14. novembra** 2019, Čebelarstvo Slovenije, Brdo 8, Lukovica;
7. **pomurska ČD** – ponedeljek, **18. novembra** 2019, Kulturno upravno središče, Videm 14, Sveti Jurij ob Ščavnici;
8. **ČD notranjskega in obalno-kraškega območja** – sredi, **20. novembra** 2019, dvorana Knjižnice Bena Zupančiča, Trg padlih borcev 5, Postojna;

9. **gorenjska ČD** – četrtek, **21. novembra** 2019, Čebelarstvo Gorenjske (ČRIC), Rožna dolina 50 a, Lesce;
10. **koroška ČD** – ponedeljek, **25. novembra** 2019, Gostišče Rifel, Trg 2, Prevalje;
11. **posavska ČD** – četrtek, **28. novembra** 2019, Stavba KS Leskovec, Ulica 11. novembra 24, Leskovec pri Krškem.

Prosimo vas, da vsa odprta vprašanja/pobude, ki bi jih želeli obravnavati na regijskem posvetu, pošljete tri dni pred predvidenim regijskim posvetom na e-naslov barbara.dimc@czs.si, da se bomo lahko do njih opredelili in se na njih pripravili.

Barbara Dimc, tajnica ČZS

Vabilo na posvet regijskih oziroma območnih čebelarstev zvez

Vodstvo ČZS vabi predsednike regijskih oz. območnih čebelarstev zvez na posvet, ki bo v **četrtek, 17. oktobra 2019, ob 14.30 v prostorih ČZS.**

Cilj sestanka je, da se predlogi zvez vključijo v predlog programa dela ČZS za leto 2020. V zvezi s tem vas prosimo, da **najkasneje do 5. oktobra 2019 pošljete svoje predloge, ki bi jih bilo treba obravnavati na posvetu**, in predloge, kaj bi bilo nujno uvrstiti v programe dela ČZS v 2020. **Leto 2020 je tudi volilno leto, zato vas prosimo,**

da podate svoje predloge članov UO-ja do 21. oktobra 2019, za NO, ČR in komisije ter predsednika ČZS pa do 6. januarja 2020. Predloge pošljite na barbara.dimc@czs.si ali naslov ČZS, Brdo 8, 1225 Lukovica. Prosimo, da se posveta zanesljivo udeležite. Lepo vas pozdravljamo.

Barbara Dimc, tajnica ČZS

Strokovna razprava »Sodobne tehnologije kot pomoč čebelarju«

Simon Golob* in Marko Borko

*Svetovalec JSSČ za tehnologijo čebelarjenja
simon.golob@czs.si

Na mednarodnem kmetijsko-živilskem sejmu AGRA v Gornji Radgoni je v okviru dneva čebelarjev, 25. avgusta 2019, potekala strokovna razprava z naslovom »Sodobne tehnologije kot pomoč čebelarju« v organizaciji Čebelarске zveze Slovenije, Javne svetovalne službe v čebelarstvu, z oznakami, kot so digitalizacija v kmetijstvu, sodobne tehnologije, čebelarstvo, izobraževanje. Strokovna razprava je pokazala, kako se inovatorska žilica čebelarjev ne ustavi zgolj pri mizarstvu, ampak se je že dodobra uveljavila tudi v digitalnem svetu.

V uvodu sta navzoče pozdravila državna sekretarka MKGP-ja mag. Tanja Strniša ter predsednik ČZS g. Boštjan Noč. Pozdravom je sledila strokovna razprava v kateri so sodelovali čebelar g. Štefan Šemen, čebelar in inovator ter snovalec inovativne čebelarske tehtnice g. Jože Smrkolj in profesor na ŠC Celje ter ustvarjalni vodja projekta VR čebelarske aplikacije g. Alen Pavšar. Strokovno razpravo je povezoval Simon Golob, svetovalec JSSČ za tehnologijo čebelarjenja.

Štefan Šemen je uporabo sodobnih naprav v čebelarstvu ocenil z vidika neposrednega uporabnika, in sicer čebelarja prevaževalca z večjim številom čebeljih družin. Potrdil je pomen čebelarske elektronske SMS-tehtnice. Z njeno pomočjo ve, kdaj mora točiti in predvsem kdaj je treba krmiti. Zelo mu je pomembna tudi mreža opazovalnih postaj Opazovalno-napovedovalne službe medenja pri ČZS, saj nudi podatke s tehtnic iz celotne Slovenije. Sam uporablja tehtnice na vseh sedmih prevoznih enotah. Tehtnice, ki jih je dobil

na tržišču, je še nadgradil s senzorjem za dež, saj mu je za uspešno napoved zelo pomemben podatek, ali je čez dan deževalo ali ne in, če da, koliko časa je padal dež. Kratka ploha namreč ne prekine medenja, predvsem pa izločanja mane, tako močno kot več ur trajajoč dež. Uporablja tudi senzor za vlago in temperaturo, saj oboje vpliva na medenje. Ker je imel večkrat težave z vlomi v prevozne čebelnjake, sedaj uporablja tudi nadzorno napravo z mikrostikalom za varovanje prevoznih čebelnjakov. Naprava in mikrostikalo delujeta kot alarm, če nekdo skuša vdreti v čebelnjak. Z uporabo prenosnega telefona lahko ob vsakem času, tudi večkrat na dan, dostopa do podatkov, ki jih beležijo vse našteje naprave. Za zdaj še nepremagane težave mu predstavljajo slab signal mobilnega omrežja na določenih območjih, prehitro praznjenje akumulatorja ter požarna varnost, saj lahko v določenih primerih pride do pregrevanja ali kratkega stika ter posledično do samovžiga. Tehtnice uporablja tudi v stacionarnih čebelnjakih, saj se lahko pripeti, da je na teh lokacijah, ki jih uporablja za jesenske paše in prezimovanje, medenje primerljivo s tistim v gozdovih in se v takšnem primeru s čebeljimi družinami rajši predčasno vrne domov, kjer jih pripravi na prezimovanje. Pomemben se mu zdi tudi položaj tehtnice znotraj čebelnjaka, saj opaža, da so donosi v panjih v spodnjih vrstah večji kot v panjih v zgornjih vrstah, kjer so običajno, iz praktičnih razlogov, nameščene tehtnice. Prav tako pa opaža, da so donosi v delu čebelnjaka, ki je obrnjen v smeri medenja in letenja čebel, večji kot v drugem delu čebelnjaka. Poudaril je, da so to pomembne informacije ter da bi morali čebelarji pri ocenjevanju donosov v celotnem čebelnjaku to tudi upoštevati.

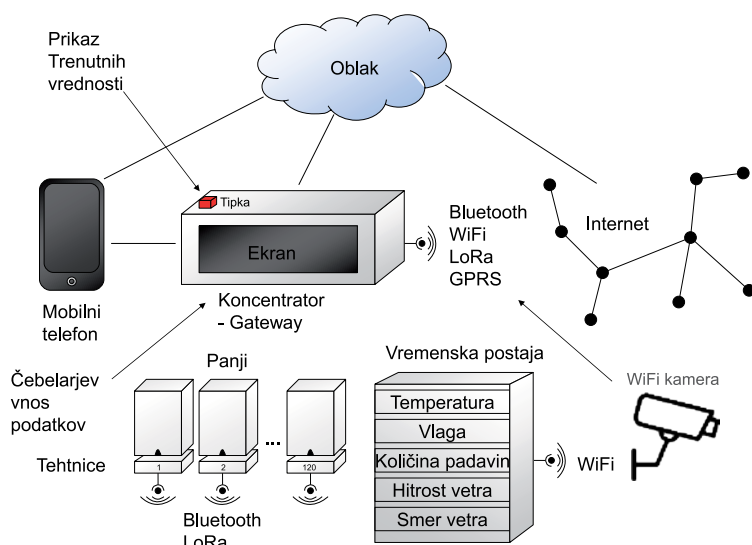
Jože Smrkolj je dolgoletni čebelar z manjšim številom čebeljih družin ter inovator in snovalec inovativne čebelarske tehtnice oz. čebelarske nadzorne naprave. Čeprav ima manjše število čebeljih družin, ugotavlja, da zaradi sprememb v okolju in podnebjem s pojavi skrajnega vremena tudi manjšim čebelarjem postaja čebelarjenje čedalje večji izziv, pri premagovanju katerega ima ključno vlogo lahko tudi tehtnica z dodanimi senzorji. Ker je inovator, se je na pobudo predsednika ČZS Boštjana Noča lotil razvoja lastne tehtnice. K temu ga je vzpodbudila ugotovitev, da imajo vse na tržišču trenutno cenovno dostopne tehtnice določene pomanjkljivosti. Kakovostne tehtnice pa so drage, zato jih njihova visoka cena dela težko dostopne, težava nekaterih pa je tudi njihova višina, saj so zato manj primerne za vstavljanje v čebelnjak z AŽ-panji. Razvija tehtnico, ki je visoka 2,2 cm in bo imela sprejemljivo ceno, da bo čebelarjem cenovno dostopna. Tehtnica ali več tehtnic (do ne-

Od leve proti desni: Simon Golob, Jože Smrkolj, Štefan Šemen, Alen Pavšar

kaj deset) pa potem brezžično komunicirajo s koncentradorjem (gateway). Cilj je, da bi bila cena koncentradorja okoli 200 EUR, tehtnice pa 100 EUR. Prikazal je tudi shemo delovanja, ki je razkrila, da je tehtnica le ena od enot čebelarke nadzorne naprave, ki jo v povezanem sistemu, ki medsebojno brezžično komunicira, sestavljajo tudi računalnik oz. koncentrador podatkov, vremenska postaja, senzor temperature ter nadzorna kamera, s katero lahko snemamo okolico čebelnjaka ali pa žrela panjev, in tako prek intenzivnosti izletavanja čebel ugotavljamo stanje v čebelnjaku. Ima še prost vhod za druge senzorje, kot na primer senzor zvoka za zaznavanje panjskega akustičnega okolja, ki pomaga razumeti, ali so čebele mirne ali vznemirjene, ali se pripravljajo na rojenje. Na testiranju je ugotovil, da stalno snemanje kamere predstavlja veliko porabo energije, zato je tudi ta sistem že posodobil. Poleg bolj optimalnega delovanja nadzornih naprav težave z zagotavljanjem zadostne količine energije rešuje tudi z namestitvijo solarnih panelov za napajanje. Veliko prednost vidi tudi v uporabi elektronskega panjskega lista, ki omogoča vnos podatkov preko pametnega telefona. Prednost pred SMS-sporočili za posredovanje podatkov tehtnice vidi v pošiljanju podatkov prek interneta v aplikacijo v oblaku, saj takšen način omogoča prenos več podatkov kot SMS, lepši grafični prikaz in tudi cenejši prenos podatkov. Tudi g. Smrkolj prepoznava težavo v zagotavljanju energije in pri prenosu podatkov iz odročnih območij brez signala. Rešitev te težave vidi tudi v uporabi načina prenosa podatkov LoRa, saj lahko v tem primeru oddajnik s kartico SIM postavimo tudi nekaj sto metrov stran od tehtnice in tako izkoristimo boljši signal GSM. Sistem LoRa bo uporaben tudi za čebelarje, ki imajo čebelnjak v bližini hiše, saj bo možno podatke s tehtnic brez uporabe kartice SIM spremljati tako rekoč tudi v dnevni sobi. Opozarja pa tudi na vpliv, ki ga ima čebelja družina, ki je na tehtnici. Ta mora biti povprečne moči in ne sme biti ne premočna ne prešibka, saj lahko le tako izmerjene podatke posplošimo na celoten čebelnjak. Da bi dobili čim bolj realno stanje, predlaga uporabo več tehtnic, vsaj treh, saj bodo na ta način podatki dokaj relevantni za posamezno stojišče, saj bo vpliv posamezne čebelje družine manjši.

Alen Pavšar iz podjetja Almedia, ustvarjalni vodja projekta razvoja aplikacije VR-čebelarjenje in profesor na ŠC Celje, je predstavil uporabo tehnologije tudi na področju izobraževanja. Kot zelo uporabne ocenjuje izobraževalne videoposnetke, ki jih redno vključuje v ure teorije, predvsem pri začetnikih, ki se prvič srečujejo z nekim področjem znanja in spretnosti. Večina ljudi ima močno poudarjeno vizualno zaznavo kot način razumevanja in učenja. Zato vsi potrebujemo vizualni prikaz. Video, ki ne sme biti daljši kot tri minute, je treba v ure teorije ustrezno umestiti, ga

Shema čebelarke nadzorne naprave

napovedati, narediti uvod in si po ogledu vzeti čas za pogovor. Poleg filmčkov se na področju novih tehnologij širi tudi način kvizov za učenje t. i. igrifikacije, kjer se s pomočjo igre omogoča učenje. Konkretno pa sodeluje v projektu razvoja uporabe VR-tehnologije v čebelarstvu. VR žal še ni na stopnji fotorealizma, vendar se razvija v tej smeri. Poleg navidezne resničnosti (VR) se uveljavlja tudi tehnologija nadgrajene resničnosti (AR – *augmented reality*). VR-tehnologija se razvija tudi v smeri prenosa informacij iz navidezne resničnosti nazaj v resničnost (haptična tehnologija) s pomočjo t. i. obleke za prenos informacij. Na ta način bo nekoč možno poustvariti čebelji pik čebele v navidezni resničnosti, ki ga bo možno prek obleke za prenos informacij občutiti. Zaključil je z mislijo, da čebelarjev ne sme biti strah novih tehnologij.

Danes čebelarji potrebujejo več znanja in z današnjo tehnologijo se lahko pridobivanje tega olajša, naredi bolj zanimivo in kratkočasno, ne pa tudi krajše, saj so človeški možgani še vedno isti in potrebujejo čas, da se informacije iz kratkoročnega spomina zapišejo v dolgoročni spomin. Tovrstna tehnologija zagotovo ne more nadomestiti dobrega učitelja, lahko pa mu pri procesu učenja pomaga. Dober učitelj bo vedno potreben. In za poučevanje bo znal smiselno uporabiti in poseči tudi po sodobnih tehnologijah.

Med razpravo so bile predstavljene tudi nekatere novosti. Na ČZS smo začeli izdelavo kratkih izobraževalnih filmov s področja tehnologije čebelarjenja, z namenom, da bi določena dela in stanja bolj približali čebelarjem in da bi zapolnili prazen prostor med predavanji in praktičnimi prikazi, ker lahko te v čebelnjaku izvajamo le določen čas in z omejenim številom tečajnikov. Predstavljena je bila tudi inovativna čebelarska tehtnica, po razpravi pa je bila na razstavnem prostoru ČZS v hali A z možnostjo preizkušanja predstavljena aplikacija navidezne resničnosti (VR) s področja čebelarstva.

Kako si zagotoviti satnice ustrezne kakovosti

Robert Kocjan

robineli@siol.net

Zadnjih nekaj let se vse pogosteje poraja vprašanje, ali čebelarji pri zamenjavi voska dobijo nazaj satnice ustrezne kakovosti, v smislu, ali je vosek res čebelji. Zaradi pomanjkanja čistega čebeljega voska se na trgu pojavlja vse več voska, v katerega dodajajo primesi, ki pa bistveno spremenijo kemično sestavo voska in s tem poslabšajo strukturo izdelane satnice.

Zaradi cenovne ugodnosti in bližine trga, kjer se lahko kupijo poceni satnice, se veliko čebelarjev odloči za nakup satnic, pri katerih kasneje ugotovijo, da se bodisi posedajo bodisi jih čebele nočejo graditi. O tej problematiki je pisal g. Vlado Avguštin v številki SČ 4-2019.

Pri svojem delu pa sem opazil naslednje: čebelar zaradi neustreznosti satnic te pretopi in prinese kolute »voska« v zamenjavo, v upanju, da dobi boljše satnice. Brez ustrezne analize pa proizvajalci ne moremo ugotoviti ustreznosti prinesenega voska in se pri tem lahko le naslonimo na poštenost čebelarja, ki je vosek prinesel. Zaradi tega smo na udaru proizvajalci satnic, ker s takim voskom nikakor ne moremo zagotoviti njihove ustrezne kakovosti. Navkljub dolgoletnim izkušnjam pri ravnanju z voskom z alternativnimi metodami ni mogoče določiti, ali vosek vsebuje nedovoljene snovi. Edini način, kako določiti primesi v vosku, je infrardeča spektroskopija. Prav tako pa se proizvajalci satnic soočamo s težavo nakupa voska, ker **na EU-ravni ni definiranih kriterijev za kakovost čebeljega voska**. Kakovost voska pa zmanjšujejo tudi ostanki sintetičnih akaricidov, zdravil, ki se uporabljajo za zatiranje varoj.

Čebelar zbira voščine celo leto. Da bi iz njih pridobili vosek ustrezne barve in vonja, pa je treba upoštevati pravila o

Satnice iz različnih voskov

pravilni kuhi voščin. Po mojem opažanju se delata dve večji napaki. Pri kuhi voščin je pomembno, da se uporabljajo ustrezni materiali, in sicer nerjaveče železo, emajl, nikakor pa vosek ne sme priti v stik z železom, bakrom ali cinkom. Pri kuhi v neprimernih posodah dobi vosek zeleno barvo. Drugo večjo napako pa čebelar naredi pri drugem čiščenju voska, ko uporabi preveliko temperaturo in premalo vode. V tem primeru pa vosek lepo rumeno barvo spremeni v rjavo. Prav tako vosek absorbira vonje, ki jih ne moremo več odstraniti. Vosek lahko dobi vonj po gnilem, če vode, potem ko smo ga prekuhali, dlje časa ne odlijemo, ta pa se zaradi bioloških procesov usmrađi. **Takega voska, ki je zelen, rjav ali neustreznega vonja, ne moremo sprejeti v zamenjavo**, ker z njim ne moremo izdelati satnic ustrezne barve in vonja. Skoraj vsak, ki prinese vosek v zamenjavo, vpraša: »Saj dobim nazaj satnice iz čebeljega voska?« Zaradi vsega zgoraj napisanega je moj odgovor: »Kar ste prinesli vi, bo dobil naslednji čebelar.«

Torej je smiselno, da čebelar zbira svoj čebelji vosek in se odloči za izdelavo satnic iz lastnega voska. Različni proizvajalci satnic imajo zaradi procesa izdelave satnic različne pogoje, koliko voska mora čebelar imeti, da se lahko naredijo satnice iz njegovega voska. Pomembno vlogo pri tovrstni izdelavi satnic ima zaupanje čebelarja do proizvajalca. Velikokrat se s strani čebelarja postavi vprašanje, ali res dobi nazaj satnice iz voska katerega je prinesel. Ker tudi sam kot proizvajalec ne vem kaj čebelar prinese, mi je v interesu, da čebelarju vrnem kar je prinesel. Prineseni vosek se stehta, se ga zloži v zaboj, se mu doda lot z imenom in količino. V našem proizvodnem procesu, vosek najprej steriliziramo, med ohlajanjem se vosek očisti, vse nečistoče zaradi večje gostote od voska padejo na dno posode, ko pa vosek doseže delovno temperaturo, iz njega naredimo satnice. V jesenskem času, ko še ni velikega povpraševanja za izdelavo satnic iz lastnega voska, je možno narediti tovrstno uslugo že od 15 kg dalje, kasneje pa od 30 kg dalje. Manjše količine se ne, da narediti, ker se odrezki, ki nastanejo pri obrezovanju satnic, ne morejo tako hitro stopiti. Cena predelave za manjše količine je resda

Vosek različnih barv, oddan v izdelavo satnic. Rjav vosek se je kuhal na previsoki temperaturi s premalo vode.

Vsebnost drugih umetnih primesi je eden izmed razlogov za posedanje satja.

nekoliko višja, pa zopet ne tako velika, da bi čebelarja odvrnila od tovrstne zamenjave.

Čebele na letni ravni proizvedejo zadostno količino čebeljega voska, ki ga čebelar potrebuje za izdelavo satnic (stara satja, trotovina, medeni pokrovci, prizidki ...). Pri tej odločitvi si čebelar zagotovi določene prednosti. Z vsakim letom, ko si čebelar izdelava satnice iz svojega voska, si zmanjšuje vsebnosti primesi v vosku, po nekajletnih menjavah pa bo dosežena popolna čistost in s tem zavedanje, da ni morebitnih prehodov neželenih ostankov v med.

Posledice ponarejanja voska trpi čebelar.

Iz lastnih opažanj lahko sklenem, da se vse več čebelarjev odloča za izdelavo satnic iz lastnega voska, tako da je lani večino naše proizvodnje satnic slonelo ravno na tovrstni izdelavi satnic.

Z izdelavo satnic iz lastnega voska si čebelar ovrže vsakršen dvom o kakovosti satnic in se izogne težavam, ki nastanejo s satnicami neprimerne kakovosti. Izdelovalci satnic pa se morajo potruditi, da ne rušijo ustvarjenega zaupanja in bodo čebelarju zagotovili zadovoljstvo in veselje pri delu s čebelami.

Pridobivanje voska iz voščin v parnem talilniku in ekonomičnost postopka

Boštjan Kojek

cebelica.kojek@gmail.com

Voščine lahko talimo na različne načine in z različno opremo. Za manjša čebelarstva je najpreprostejše taljenje v sončnih talilnikih. Voščine lahko talimo v vodi, tako da jih damo v žakelj, ga potopimo v mehko vročo vodo in obtežimo. Posoda ne sme biti iz železa, bakra ali cinka. Vosek in pene nato pobiramo z vodne gladine. Uporabimo lahko tudi sokovnik ali kupimo namenski uparjalnik. Največji izkoristek dosežemo pri taljenju voščin v vroči vodi in stiskanju s stiskalnico pod visokim tlakom, ta postopek pa je tudi najhitrejši (Auguštin, 2010). Nakup stiskalnice je velik strošek, zato je ta način primeren le za največja čebelarstva.

Za izračun ekonomičnosti smo uporabili namenski parni talilnik pravokotne oblike iz nerjaveče pločevine, izdelan v Sloveniji. Talilnik sestavlja zunanja posoda velikosti 41 × 61 × 85 cm. V posodo vstavimo ločljivi podstavek, na katerega položimo košaro iz perforirane pločevine. Vanjo zložimo sate skupaj s satniki ali voščene pokrovce in druge voščine. V posodo nalijemo vodo do višine ločljivega podstavka (oz. v drugih izvedbah po navodilih proizvajalca). V košaro je mogoče zložiti 20 AŽ-satnikov s satjem ali približno 20 kg voščenih pokrovcev, ki smo jih po točenju medu odcedili, na pa tudi spirali. Vodo v posodi segrevamo do vrelišča in pustimo, da vre ves čas taljenja. Raven vode večkrat preverimo, saj lahko vosek in voščine brez pare zagorijo, zunanja posoda pa se lahko tudi zažge. Vosek v voščinah prehaja v tekoče stanje, iz perforirane košare kaplja na ločljivi podstavek, iz podstavka pa skozi tulec v tankem curku teče v nastavljeno vedro. Neposredno pred tem, preden bo začel skozi tulec curljati vosek, v vedro nalijemo nekaj centimetrov vroče vode, da se ta ne prime na dno vedra. Nečistoče

Staljeni vosek teče v posodo, kjer se ohladi.

Satje zložimo v mrežasto košaro.

se nabirajo na spodnji strani toplega, tekočega voska. Vosek je lažji od vode in je v njej netopen, zato plava na vrhu. Celoten postopek nalaganja v košaro, kuhanja voščin v pari in nato čiščenja košare traja približno dve uri. Prvič bomo porabili nekaj več časa, saj mora voda zavreti. Priporočljivo je, da v enem dnevu opravite čim več ciklov. Za kuhanje voščin si rezervirajte hladne zimske ali deževne dni, v katerih čebele ne izletavajo, saj drugače množično priletavajo in se utapljaajo v vosku.

Za izračun ekonomičnosti smo opravili šest ciklov prekuhanja odcejenih voščinih pokrovcev in dva cikla prekuhanja satja s satniki, ker smo drugo staro satje pretalili že takoj po odvzemu iz panjev. Za izračun porabljenega časa smo šteli samo eno uro na cikel, saj čas, ko vosek curlja v posodo lahko porabimo za kako drugo opravilo, npr. izdelavo satnikov, dodali pa smo še dve uri za pripravljeno-zaključna dela. V šestih ciklih kuhanja skupaj 115,1 kg precejernih pokrovcev smo pridobili 25,9 kg čistega voska, katerega cena je 6 EUR/kg.

Izračun ekonomičnosti za vosek iz voščinih pokrovcev:

- porabljen čas $8 \times 7 \text{ EUR/h} = 56 \text{ EUR}$
- porabljen plin $9,1 \text{ kg} = 17,9 \text{ EUR}$
- amortizacija 10 % plina = 1,8 EUR

Skupaj stroški = 75,8 EUR

Vrednost produkcije: $25,9 \text{ kg} \times 6 \text{ EUR/kg} = 155,4 \text{ EUR}$

$e = \text{vrednost produkcije} / \text{skupni stroški} =$

$155,4 \text{ EUR} / 75,8 \text{ EUR} = 2,05$

Vosek iz voščinih pokrovčkov in vosek iz starega satja

Sestavni deli parnega talilnika

Poslovanje je ekonomično, kadar je vrednost e večja od 1. V našem primeru je vrednost e 2,05, zato lahko trdimo, da je predelava voska iz voščinih pokrovcev ekonomsko upravičena.

Izračun ekonomičnosti za vosek iz starega satja

V dveh ciklih smo iz štiridesetih starih satov pridobili 2,7 kg voska. Za vsak cikel priznamo eno uro dela in prištejemo še eno uro pripravljeno-zaključnega dela:

- porabljen čas $3 \times 7 \text{ EUR/h} = 21 \text{ EUR}$
- porabljen plin $2 \text{ kg} = 4 \text{ EUR}$
- amortizacija 10 % plina = 0,4 EUR

Skupaj stroški = 25,4 EUR

Vrednost produkcije: $2,7 \text{ kg} \times 6 \text{ EUR/kg} = 16,2 \text{ EUR}$

$e = \text{vrednost produkcije} / \text{skupni stroški} =$

$16,2 \text{ EUR} / 25,4 \text{ EUR} = 0,64$

V tem primeru e ne dosega vrednosti 1, zato trdimo, da pridobivanje voska iz starega satja po opisanem postopku ni ekonomično. Če k temu dodamo še to, da je vosek iz starih satov manj primeren za izdelavo novih satnic, se postavlja vprašanje, ali je pridobivanje voska iz starega satja sploh smiselno. Prag ekonomičnosti bi bilo mogoče doseči, če bi v tem procesu ostalo nekaj uporabnih satnikov, vendar bi jih bilo treba še dodatno prekuhati v lugu. Vosek iz starih satov raje uporabimo za izdelavo sveč, ki so v primerjavi s parafinskimi prijaznejše do okolja, med gorenjem pa prijetno dišijo.

Pri delu ne smemo pozabiti na varnost. Opekline z vosekom so namreč zelo hude, kajti vroč vosek se prilepi na kožo in povzroči globinske opekline. Dobro je, da poleg zaščitne obleke uporabimo še gumiran ali usnjen predpasnik. Pri roki moramo imeti vodo, v zaprtem prostoru pa obvezno gasilni aparat.

Vir:

Auguštin, V. (2010): *Pridelava in predelava voska*. Brdo Pri Lukovici: Čebelarstva zveza Slovenije.

Prodaja čebeljih pridelkov in izstavitev računa

Tanja Magdič

svetovalka JSSČ za ekonomiko

tanja.magdic@czs.si

Glavna sezona prodaje čebeljih pridelkov in izdelkov je pred vrati in marsikateri čebelar se sprašuje, kako je s prodajo medu in izdajo računov. V nadaljevanju si lahko preberete, pod kakšnimi pogoji lahko prodajamo ter kako in kdaj moramo izstaviti račun in kaj potrebujemo za prodajo.

Čebelar mora predvsem poskrbeti za varnost in sledljivost svojih čebeljih pridelkov, saj ti sodijo med živila. To lahko zagotavljamo z notranjim nadzorom po načelih sistema HACCP, ki ga lahko vzpostavimo na podlagi svojega sistema ali ob upoštevanju Smernic dobrih higienskih navad v čebelarstvu. Po zakonodaji s področja higiene živil mora biti vsak čebelar registriran v Registru čebeljakov, ki ga vodi Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin. Tako **registriran čebelar lahko svoje čebelje pridelke brez posebnih omejitev prodaja na domu.** Pri tem pa ne sme pozabiti na **ustrezno označevanje** čebeljih pridelkov.

Čebelar, ki svoje čebelje pridelke (primarne čebelje pridelke) **prodaja tudi kje drugje kot na mestu pridelave** (tržnica, premični obrat, internetna prodaja...) in/ali nekončnemu potrošniku (šole, vrtci, polnilci, trgovine ...), pa mora biti tudi v **Registru živilskih obratov (RŽO)**. V RŽO se lahko vpišemo tudi ob rednem letnem popisu stanja čebeljih družin (**za leto 2019 – stanje na dan 15. aprila in 31. oktobra moramo podatke sporočiti najkasneje do 1. decembra 2019**). V tem primeru čebelar, ki npr. prodaja čebelje pridelke na tržnici, prek interneta, jih oddaja polnilcem, **pa tudi če prodaja predelane čebelje pridelke (med z matičnim mlečkom, medico, medeni liker itd.)**, izpolni kvadratarek za vpis v RŽO.

Če čebelar opravlja dejavnost, povezano s proizvodnjo sestavljenih živil (kombinacija živil rastlinskega izvora in predelanih živil živalskega izvora (npr. medenjaki)), mora biti obrat še dodatno registriran pri Ministrstvu RS za kmetijstvo in okolje v skladu z 9. členom Uredbe o izvajanju delov določenih uredb Skupnosti glede živil, higiene živil in uradnega nadzora nad živili (Ur. l. RS 72/2010).

Kako pa je z računi?

Večino čebelarjev opravlja dobavo oziroma prodajo **svojih primarnih kmetijskih in gozdarskih pridelkov** (za čebelarstvo so to med, cvetni prah, matični mleček, surov propolis, čebelji vosek, čebelje družine in matice) **v okvi-**

ru osnovne kmetijsko-gozdarske dejavnosti (v nadaljevanju OKGD), za katero so na podlagi pavšalne ocene dohodka na panj (dohodka ne ugotavljajo na podlagi dejanskih prihodkov in odhodkov ali dejanskih prihodkov in normiranih odhodkov) obdavčeni pavšalno, torej niso vključeni v sistem DDV

iz OKGD. Tem čebelarjem za prodajo medu končnemu potrošniku, ne glede na mesto prodaje, torej tudi na tržnici, **ni treba izstavljati računov.** Prav tako za te čebelarje **ne obstaja obveznost izdaje računa iz vezane knjige računov oz. t. i. davčne blagajne.**

Račun (brez DDV) pa se lahko izstavi v primeru prodaje drugemu davčnemu zavezancu (ki ni končni porabnik, npr. podjetjem). V tem primeru je tako tudi račun za gotovinsko poslovanje lahko izdan s pomočjo urejevalnikov besedila ali drugih računalniških programov ali pa je ročno napisan na obrazcu za izdajo računov.

Čebelarji, ki niso zavezanci za DDV, tega ne obračunavajo, ob morebitni izstavitvi računa pa nanj napišejo izjavo: **»DDV na podlagi 2. odst. 94. člena ZDDV-1 ni obračunan.«**

Če se odločite za **vodenje knjig ali za obdavčitev po normiranih odhodkih in ste zavezanec za DDV, pa sta izdaja računov** (s pomočjo prodaje iz vezane knjige računov oz. s pomočjo računalniškega programa, ki zagotavlja revizijsko sled ali **potrjevanje računov s pomočjo davčnih blagajn pri Finančni upravi RS po novem Zakonu o davčnem potrjevanju računov**) **in vodenje evidence izdanih računov obvezna.**

V sistem DDV-ja lahko prostovoljno vstopi tudi pavšalno obdavčen čebelar, vendar bo moral potem kupcem obvezno izdajati račune, čeprav bo za opravljanje OKGD še vedno obdavčen na podlagi katastrskega dohodka.

Izdaja e-računov proračunskim uporabnikom

V primeru prodaje **proračunskim uporabnikom** (npr. šolam, vrtcem, občinam) je treba **račune izstavljati v elektronski obliki** oz. t. i. e-račune. Če je število računov manjše (pet na mesec), je mogoče e-račune vnašati ročno v spletni aplikaciji UJP (Uprave za javna plačila: <https://eracuni.ujp.gov.si>). Vnašanje prek tega portala je brezplačno, potreben pa je certifikat oz. digitalni podpis. Druga možnost je vnašanje računov **prek spletne banke ali pooblaščen osebe**, vendar je ta postopek plačljiv.

Foto: Breda Zemljic

Ob 20. obletnici kontrolirane pridelave medu v Republiki Sloveniji (II. del)

Milan Meglič

milan.meglic4m@gmail.com

Prehod »Kolektivne blagovne znamke za slovenski med« (KBZ) v »Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo« (SMGO)

Takoj ko so se pojavili prvi signali možne zaščite medu v EU, so stekle dejavnosti nadgradnje KBZ. Prav mi je prišlo znanje tujih jezikov, da sem se lahko poglobil v tozadevno zakonodajo EU.

Kot delujoč sistem je KBZ že leta 1999 vsebovala vse, kar smo želeli zaščititi tudi v EU: ves slovenski med, območje pridelave celotna država RS, strožje kakovostne kriterije, na terenu je delovala mreža preglednikov, opravljale so se tudi laboratorijske analize, deloval je sistem skupinske certifikacije itd. Tudi vse kakovostne zahteve iz KBZ smo prenesli v SMGO, kot na primer: najvišja vsebnost vode v medu 18,6 %, najvišja vsebnost HMF-ja 15 mg/kg medu, spremljajoča dokumentacija itd.

Bilo pa je treba slovenskemu medu narediti še identifikacijo, kar bo služilo za dokazovanje porekla, da je med pridelan na območju RS. V ta namen smo zbrali veliko vzorcev medu po celi Sloveniji in v specializiranem laboratoriju opravili natančne analize vsebnosti cvetnega prahu za vsako vrsto medu posebej. Ugotovilo se je, kateri je vodilni cvetni prah in koliko odstotkov ga je glede na druge cvetne prahove v določeni vrsti medu. Poleg tega sta bila ovrednotena tudi spremljajoči cvetni prah in cvetni prah v sledovih za vsako vrsto medu posebej, kar je še posebej pomembno za dokazovanje geografskega izvora medu. S to akcijo se je v RS tudi začela postavljati podatkovna baza vsebnosti cvetnega prahu v medu, pridelanem v Sloveniji. To je bil velik finančni vložek ČZS.

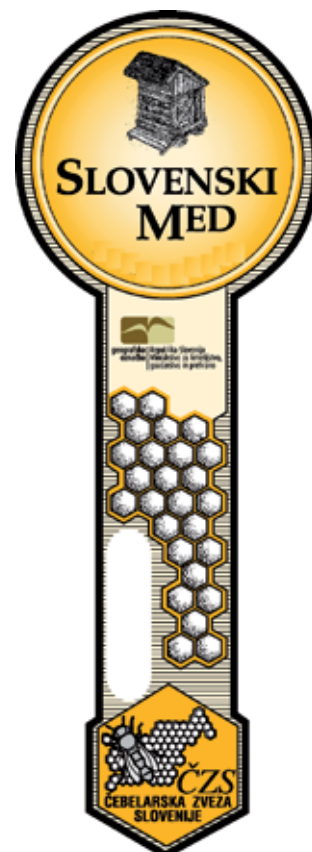
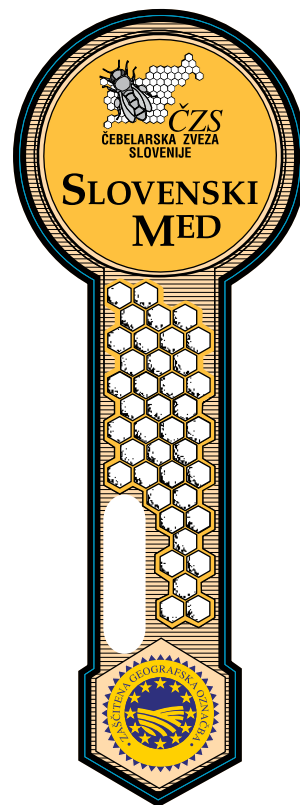
Foto: MB

Po večletnem prizadevanju je ČZS leta 2008 dobila pozitiven odgovor EU v obliki potrditve sistema »Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo«. Vsi uporabniki sistema KBZ, ki ga je ČZS dala v mirovanje, so samodejno prešli na sistem SMGO. S SMGO-jem so čebelarji uporabniki sistema, kar se dodatnih, predvsem kakovostnih kriterijev tiče, prešli pod državni slovenski in tudi pod nadzor EU. S priznanjem EU-zaščite smo slovenski čebelarji slavili, vsi nasprotniki tega sistema pa so tega dne izgubili bitko.

Novica o pridobitvi EU-zaščite »Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo« je odmevala tudi v slovenski javnosti. Na spletnem portalu Agrobiznis je novinarka Katja Ertl 9. decembra 2014 pod naslovom »Štiri sheme kakovosti za pridelke in živila« zapisala:

»Preboj pri čebelarjih. Prva večja skupina, ki ji je uspelo zgraditi skupno blagovno znamko in jo nato na evropski ravni registrirati kot shemo kakovosti, so slovenski čebelarji. Pomemben korak pri zaščiti medu so naredili že leta 1999 z uvedbo kolektivne blagovne znamke Slovenski med kontrolirane kakovosti. Veliko slovenskih čebelarjev je bilo in je še vedno prepričanih, da je naš med najboljši na svetu. To je lahko res ali pa tudi ne. Z gotovostjo lahko trdimo le, da dosegame visoke kakovostne standarde, razlaga idejni oče projekta SMGO, čebelar Milan Meglič.

Ni ves med iz Slovenije tudi zaščiteno in pod nadzorom. V javno-

sti se po Megličevi oceni pogosto pojavlja napačno razmišljanje, da je pod zaščito in nadzorom ves med, pridelan v Sloveniji. V resnici pa je na evropski ravni zaščiten samo sistem oziroma pravila, ki jih morajo spoštovati vsi, ki želijo prodajati SMGO.

Zaključek

SMGO je rezultat trdega dela, vloženega v KBZ, in nato večletnega uveljavljanja našega »prav« pri institucijah RS in EU, ki so bile posredno ali neposredno vpletene v postopek legalizacije EU zaščite. Bodimo ponosni, da nam je uspelo s SMGO-jem v EU, saj veliki večini tudi zahodnoevropskih držav EU tega še ni uspelo doseči, čeprav se nekatere trudijo že leta. Zaželim jim, da se nam kmalu pridružijo. Lahko smo vzor drugim kmetijskim panogam v RS, ker smo znali in nam je uspelo legalizirati projekt SMGO in uveljaviti skupinsko certifikacijo kljub temu, da čebelarjev uporabnikov

sistema SMGO ne združujejo neposredni finančni interesi kot na primer člani zadrug, sindikatov ipd., ampak le stoletna povezanost na prostovoljnih nematerialnih odnosih. Danes lahko vsi slovenski čebelarji, ki so v sistemu SMGO, kot pomoč pri trženju uporabljajo najmodernejše tržno orodje, to je evropski zaščitni znak, in še več – EU jih pri trženju dejavno (finančno) podpira. Izkoristimo to!

Viri:

- Čebelarstva zveza Slovenije, Komisija za blagovno znamko in Biotehniška fakulteta, Oddelek za živilstvo, Katedra za vrednotenje živil (1999): *Pridelava in kontrola medu v okviru kolektivne blagovne znamke za slovenski med.*
- Meglič, M. (2003): *Control of honey in Slovenia.* Final programme and Book of Abstracts, no: 392, XXXVIII th Apimondia. Ljubljana, Slovenija.
- Meglič, M. (2004): *Čebelji pridelki, pridobivanje in trženje.* Čebelarstva zveza Slovenije.
- Spletni portal Agrobiznis, 9. decembra 2014: *Štiri sheme kakovosti za pridelke in živila.*

PRIMER PRAVILNE NALEPKE

1 Ime živila **OBVEZEN PODETEK** **5** Ime ali naziv podjetja in nosilca živilske dejavnosti **OBVEZEN PODETEK**

2 Neto količina **OBVEZEN PODETEK** **6** Država izvora **OBVEZEN PODETEK**

3 Rok uporabnosti lahko zapišemo tudi na spodnji način: Uporabno najmanj do konca decembra 2010 Uporabno najmanj do konca 2010 **OBVEZEN PODETEK** **7** Navodilo za uporabo **NEOBVEZNO**

4 Serija (lot) živila **(NE) OBVEZEN PODETEK** **8** Pretepkca **OBVEZNO**

NAJBOLJ POGOSTE NAPAKE

Rok uporabnosti		Serija (lot) živila	
NAPAČNO:		NAPAČNO:	
Uporabno najmanj do 2010	Manjka točen datum: dan, mesec	315/2010	Manjka oznaka L
Uporabno najmanj do marec 2010	Manjka beseda konca ali točen datum: dan	L:31.12.2010	Lot naj ne bo zapisan v datumiški obliki
Uporabno do konca 2010	Manjka beseda najmanj		
Rok uporabnosti 2 leti	Takšen način zapisa za rok uporabe ni ustrezen		

Neto količina		Ime izdelka	
NAPAČNO:		NAPAČNO:	
450 g	Število ni veliko vsaj 4 mm	Slovenski med	Izraz Slovenski med se lahko označuje samo za medove iz sistema zaščitenega geografske označbe
Vsebina: 450g	Manjka presledek med številko in enoto	Domači med	Izraz domači ni opredeljen v Pravilniku o medu, zato ga ne smemo uporabljati
450 G	G ne sme biti velika črka	Naravni med	Izraz naravni ni opredeljen v Pravilniku o medu, zato ga ne smemo uporabljati
450 gr	Gr ni dovoljena oznaka		
270 ml	Bolj primerna enota so g ali kg kot ml	Država izvora	
Teža: 450 g	Teža ni pravilen izraz	POMANKLJIVOST:	Označeno mora biti tudi poreklo medu.

Ime in priimek ter naslov nosilca živilske dejavnosti		Dodatne oznake	
NAPAČNO:		NAPAČNO:	
Janez Kranjski	Manjka točen naslov	Cvetlični med	Medu ni dovoljeno pripisovati zdravilnih lastnosti in učinkov, ki jih nima.
		Krepi žile in srce.	

Obezne informacije morajo biti označene **na dobro vidnem mestu**, tako da so zlahka vidne, jasno čitljive in neizbrisne. Ne smejo biti prekrita, zakrita ali ločene z drugim pisnim ali slikovnim gradivom ali zaradi gradiva manj opazne. Velikost črk označena pod številko 6 (na sliki) mora biti velikosti vsaj 1,2 mm. Ime živila in neto količina morata biti zapisana v istem vidnem polju.

OBVESTILO – Slovenski med z zaščitenim geografsko označbo

Čebelarji, pri katerih so od zadnje notranje presoje minila tri leta (torej vsi, pri katerih je bila zadnja presoja izvedena leta 2016), morate vnovično notranjo presojo opraviti letos. Vzorce medu iz sistema SMGO, ki so starejši od enega leta, lahko oddate v brezplačno analizo na vsebnost HMF-ja (laboratorij ČZS).

SMGO števenc	Število novih članov SMGO-ja avgusta 2019	Število članov, ki so izstopili avgusta 2019	Število vseh članov SMGO-ja avgusta 2019
		3	0

Za vključitev v kakovostno shemo »Slovenski med z zaščitenim geografsko označbo« navežite stik z go. Natašo Lilek: po tel.: 040/436 519 ali 01/729 61 29 oz. na e-naslovu: natasa.lilek@czs.si. Več informacij najdete na spletni strani www.slovenskimed.si pod rubriko SMGO.

Čmrlji, nepogrešljivi, a ogroženi opraševalci cvetja (IV. del)

dr. Janez Grad
janez.grad@siol.com

Pomembni dejavnosti družbe sta informiranje in poučevanje ljudi, predvsem mladine in aktivnih delavcev v naravi, o koristnosti in nepogrešljivi prisotnosti čmrljev in čebel samotark v našem okolju ter o škodljivih posledicah sodobnega obravnavanja narave s strani človeške družbe. Samim sebi in svojim zanamcem smo dolžni, da se aktivno vključimo v prizadevanja za njihov uspešen obstoj in s tem možen prijazen obstoj nas samih. V članku je opisano delovanje za ohranitev čmrljev in čebel samotark v okviru Čebelarske zveze Slovenije.

Sekcija ljubiteljev in rejcev čmrljev

Z namenom, da bi k zgoraj navedenim aktivnostim pristopili sistemsko, organizirano in usklajeno med vsemi zainteresiranimi deležniki, je ČZS leta 1997 v okviru »Komisije za tehnologijo čebelarjenja«, katere predsednik je bil g. Marjan Debelak, ustanovila »Sekcijo ljubiteljev in rejcev čmrljev«, v nadaljevanju »Sekcija«, za njenega vodjo pa imenovala dr. Janeza Grada, že tedaj znanega gojitelja čmrljev pri sebi doma v vasi Petelinje, občina Dol pri Ljubljani. Ves čas delovanja Sekcije je bil, kot njen član, aktiven in v strokovno pomoč tudi g. Marjan Debelak.

Foto: Janez Grad

Čmrljak na ČZS, vzdrževanje 2011

Svetovni čebelarski kongres Apimondia 2003, Ljubljana, 24.–29. avgusta 2003

V okviru priprav na svetovni čebelarski kongres Apimondia 2003 se je ČZS na pobudo Sekcije odločila, da pri Čebelarskem centru na Brdu pri Lukovici postavi lesen paviljon za čmrlje – čmrljak. Vodstvo ČZS, predvsem njen tajnik g. Anton Tomec, je nato v sodelovanju s Sekcijo usmerjalo gradnjo, pri kateri so bili za njeno dokončanje najzaslužnejši: g. Marko Purnat, predsednik regijske čebelarske zveze ZČZ MOZIRJE, ki je podarila in pomagala postaviti paviljon, g. August Gril, predsednik Gospodarsko-kadrovske komisije ČZS, ki je podaril in s kamionom sam pripeljal betonske kvadre za temelje paviljona, ČD Dolsko pod predsedstvom g. Ivana Mlakarja, ki je zgradilo temelje (in v kasnejših letih vzdrževalo čmrljak), in seveda člani Sekcije, ki so aktivno in pasivno sodelovali pri vseh aktivnostih gradnje, tudi pri njenem dokončanju – postavitvi strehe in žlebov, izdelavi čmrljih panjev (izdelal jih je njen član, že pokojni Jože Tršar) in vnosu čmrljih družin v panje. V okviru kongresnih aktivnosti je Sekcija sodelovala pri organizaciji in izvedbi delavnice o čmrljih (a Workshop on Bumblebees) na ČCS-ju na Brdu pri Lukovici (slovenska predavateljica sta bila Janez Grad in Ivan Kos), razstave o čmrljih v Erbergovih paviljonih graščine v Dolu pri Ljubljani in ogleda čmrljaka J. Grada v vasi Petelinje.

Komisija za alternativne opraševalce

Z leti se je dejavnost Sekcije razširila še na divje čebele oziroma čebele samotarke. Tako je na njeno pobudo ČZS pri obnovi čmrljaka, na katerega je padla preperela stara lipa, ob njem postavila še »kozolček« za domovanje čebel samotark, kasneje pa še pano z informacijami o alternativnih opraševalcih. Njeno področje zanimanja in

Znamke čmrlji, 28. 9. 2012

Foto: Janez Grad

Potrebne aktivnosti za pomoč čmrljem za njihovo preživetje:

- identificiranje in analiza obstoječih (avtohtonih) vrst čmrljev: življenjsko okolje, obnašanje glede na mesto gnezda, letanje na pašo, vrste obiskovanih rastlin, zaščita pred uničenjem, širjenje njihovega življenjskega prostora (krčenje gozdov, zaščita travnatih površin);
- informiranje in izobraževanje ljudi (mladine, učencev) o specifičnosti in pomenu čmrljev ter o njihovi zaščiti (podobno o čebelah samotarkah): predavanja, seminarji, učni projekti, opazovanja in zaščita čmrljev v naravi (predvsem na pokošnih travnikih), gojenje čmrljev, druženja z v naravo usmerjenimi društvi, na primer DOPPS-om, lovci, ribiči;
- publiciranje o alternativnih opraševalcih: knjiga, učbenik, delovni zvezek, barvanka, prispevki v strokovnih revijah in časopisih, reportaže, TV- in radijske oddaje;
- izdelava filma in plakata o čmrljih;
- pridobitev zemljišč od kmetov za nemoten razvoj čmrljev in skrb zanje (travniki, njive z deteljo in drugimi (kulturnimi) medonosnimi rastlinami, krčenje gozdov);
- postavitve in vzdrževanje: čmrljaka (za čmrlje prirejen čebeljak), manjših hišic za čmrlje, informacijskih panojev (ob čmrljaku, šolah, hišicah, ob čebelarški poti);
- izdelava kartonskih in/ali lesenih panjev za čmrlje (učenci jih lahko pobarvajo pod nadzorstvom učitelja oziroma mentorja).

obravnava je preseglo področje dela Komisije za tehnologijo čebelarjenja, zato se je leta 2005 preoblikovala v samostojno komisijo ČZS z imenom »Komisija za alternativne opraševalce«, v nadaljevanju »Komisija«. Med alternativne opraševalce so bili uvrščeni čmrlji in čebele samotarke. Do leta 2012 je bil predsednik komisije dr. Janez Grad, nato pa dr. Danilo Bevk.

Člani Komisije, že prej tudi Sekcije, izvajajo aktivnosti in objavljajo svoje dosežke večinoma kot člani delovnih organizacij, kjer so zaposleni. Njihove objave so bile delno realizirane v slovenskih ali tujih medijih izven okvira ČZS, na primer kot članki v revijah *Acta Entomologica Slovenica* in *Bioacoustics*, kot knjigi dveh slovenskih založb in kot referati v okviru znanstvenih srečanj *Poklukarjevi dnevi*, ki jih organizira Slovensko akademsko čebelarstvo društvo, delno pa kot članki v *Slovenskem čebelarju* in v drugih publikacijah ČZS, na primer v zbornikih ČZS in kot knjiga, ki jo je izdala ČZS.

Foto: Janez Grad

Pri čmrljih *B. humilis* v Sloveniji in sosednjih državah so v gnezdu lahko samo črni, samo sivi ali hkrati črni in sivi čmrlji, le samčki in matice imajo lahko tudi rjave dlavičice. V nekaterih državah Evrope, na primer v Angliji in Rusiji, živi le rjava različica vseh treh vrst osebkov.

Foto: Janez Grad

Gnezdo čmrljev *B. argillaceus*; pri teh čmrljih je zanimivo, da ima matica črn zadek, delavke pa belega.

Foto: Janez Grad

Gnezdo čmrljev *B. hortorum*, pri katerih je v gnezdu le manjše število, do nekaj deset, delavk.

Pomemben dosežek Komisije in preko nje ČZS, katere predsednik je bil (in je še) g. Boštjan Noč, tajnik pa je bil g. Anton Tomec, je bil predlog Pošti Slovenije za izdajo serije prvih slovenskih poštnih znamk ČMRLJI. Koordinator med ČZS in Pošto je bil J. Grad. Pošta je serijo štirih znamk izdala 28. septembra 2012, slavnostna predstavitev izdanih

znamk pa je bila v Erbergovih paviljonih graščine v Dolu pri Ljubljani, kjer je bila tega dne odprta tudi razstava o alternativnih opráševalcih. Udeležili so se je tudi predstavniki ČZS, Pošte, Filatelistične zveze Slovenije, župan Občine Dol pri Ljubljani in ČD Dolsko. Pošta v Dolu je na dan izdaje znamk uporabljala poseben priložnostni poštni žig ČMRLJI.

Z namenom vzpostavitve aktivnega sodelovanja zainteresiranih slovenskih ljubiteljev čmrljev in čebel samotark

pri informiranju družbe o teh pomembnih, a zelo ogroženih opráševalcih cvetja izdaja Komisija od leta 2010 dalje vsako leto po en zvezek *Dogodki iz življenja čmrljev in čebel samotark*. V zvezkih so objavljeni prispevki o delu rejcev alternativnih opráševalcev, opazovanjih in doživetjih v naravi ter raziskovalnih rezultatih, objavljene pa so tudi zanimive fotografije. Zvezki so dosegljivi na spletni strani ČZS www.czs.si/content/F5.

V plug vpreženi čebeli

Andrej Šalehar, France Baraga in Janez Gregori

andrej.salehar@bf.uni-lj.si, france.baraga@gmail.com

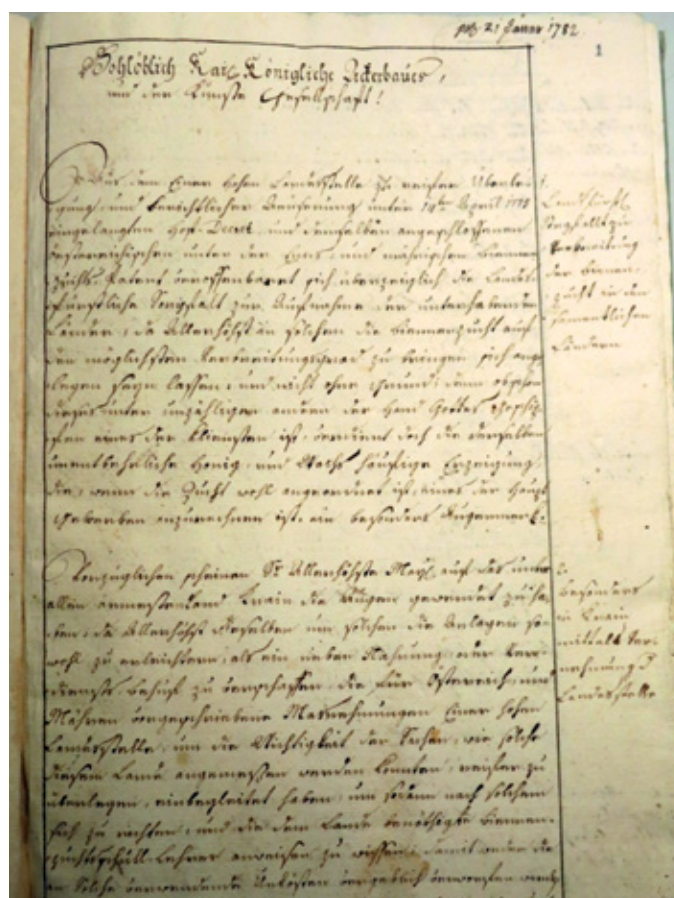
in.janez.gregori@gmail.com

V knjigi *Čebelarstva pisna zapuščina Petra Pavla Glavarja* (2017) je objavljen tudi prevod *Poročila Kranjski kmetijski družbi* s 17. decembra 1781, ki ga imenujemo tudi Glavarjev drugi odgovor. Ko je Kranjska kmetijska družba prejela od deželnega glavarstva dunajski dvorni dekret s 14. aprila 1775 z dodanima Čebelarskim patentom in Navodilom za čebelarske mojstre (oba z 8. aprila 1775) ter priložene izvode Janševe druge knjige (*Popolni nauk o čebelarstvu – 1775*), je bil Glavar zaprosen za presojo, ali je ta patent primeren tudi za Kranjsko. Veliko preprek (delo, bolezen ...) je bilo, zato je Glavar zaključil svoje poročilo, namenjeno kmetijski družbi, šele 17. decembra 1781. Ta rokopis, ki je tudi njegov zadnji čebelarski spis, je shranjen v Arhivu Republike Slovenije v zbirki rokopisov s signaturo SI AS 1073, rokopis I 24r.

Poročilo je po Uvodu (štirje odstavki) razdeljeno v tri razdelke:

- prvi obravnava primernost dežele za čebelarstvo – 60 odstavkov;
- drugi prikazuje, koliko lahko omenjeni patent z 8. aprila 1775 in predpisani ukrepi s 14. aprila istega leta ustrezajo tej deželi – skupaj 53 odstavkov;
- tretji poroča o ovirah v čebelarstvu in kako jih preprečiti – 37 odstavkov.

Po tretjem razdelku sledi poglavje Povzetek in zaključek – 6 odstavkov. Drugi razdelek vključuje v posebnem podrazdelku (12 odstavkov) presojo na Dunaju, 14. aprila 1775, izdanega dvornega dekreta Ukrepi za čebelarstvo v mejni

Začetek naslovnice poročila: Predlog za dvig čebelarstva – Glavar, 1781

grofiji Moravski. Glavar je bil kritičen do predpisanih ukrepov, kot recimo v 114. in 115. odstavku:

114. Tega v dolgih letih ni pričakovati

Veliko sreče in dober uspeh pri prihodnjem gojenju čebel ti želim, ljubljena domovina! Vendar si dovolim, da te nagovorim s tole prošnjo: Nikar ne posnemaj gornjelužiške čebelarske družbe. Ta ima v svojem grbu v plug vprežene čebele kot znamenje velike koristi, ki jo pričakuje od njih. Nikar si ne zbučaj pretiranega upanja od ukrepa, ki so ga pred kratkim uvedli na Moravskem in ki sem ga omenil že v št. 108. Teško se boš za časa človeškega pomnjenja dokopala do tega, da bi ustanova, ki se je začela z 20 čebeljimi panji, z odvajanjem tretjine dohodka privedla do plače učitelja, odmerjene na 300 goldinarjev in na ta način stano-

vsako blagajno razbremenila plačevanja. Kakor v plug vprežene čebele ne morejo zorati zemlje, tudi tebi tega ne bo mogoče izvesti.

115. Izhod je zelo dvomljiv

Po vsem videzu pričakuje ta ukrep nekaj takega, kakor da se bo voda v rudniku, ki so jo pognali v tek, sama od sebe črpala in izlivala iz jame. Prav tako naj bi si mogle čebele kar privoščiti zagon, da bi iz dobička poleg sebe hranile in vzdrževale tudi učitelja. Ta stvar se mi zdi vse preveč izumetničena. Vse umetne naprave so kratkega veka in jih je treba neprestano krpiti. Prav tako se bo zgodilo tudi s čebelarstvom. Ponesrečena leta in drugi slučajji spravijo čebelji panj pogosto za dve tretjini nazaj. Na papirju je izračun lahko pravilen, ne pa v praksi. Račun brez krčmarja bi bil, če kdo misli, da bo stroj sam od sebe črpal ustrezen dobiček in ga proizvajal.

Čebelarstvo pisna zapuščina Petra Pavla Glavarja (2017, str. 320)

Za argumente je Glavar izbral zapise v zbornikih Zgornjeljuške čebelarstvene družbe, ki so izhajali najprej pod imenom *Abhandlungen und Erfahrungen der gnädigst bestätigten physikalisch-ökonomischen Bienengesellschaft in Oberlausitz* z grbom na naslovnici. V Glavarjevi knjižnici v Komendi so ohranjene tri čebelarstvene knjige. V drugem Odgovoru pa Glavar poleg obeh Janševih knjig omenja še knjigi dveh drugih avtorjev (Johann Riem, Jonas de Gelieu). Poznal pa je tudi zbornik Čebelarstvene družbe v Gornji Lužici. Usoda teh čebelarstvenih knjig ni znana.

Grb z v plug vpreženima čebelama (1770). Naslovnica *Abhandlungen und Erfahrungen... Leipzig und Zittau, 1770*.

Prevodi napisov na grbu (mag. Baraga):

Der Feldbau mit der Bienenzucht vereint erhöht den Staat, so schlecht auch beydes scheint.

Kmetijstvo združeno s čebelarstvom dviga državo, pa če se zdi oboje še tako slabo.

Arte, labore et industria.

S spretnostjo, delom in vztrajnostjo.

OMNE TULIT PUNCTUM, QUI MISCUIT UTILE DULCI.

Vse bo prepričal zgolj ta, ki združi koristno s prijetnim.

V grbu narisani v plug vpreženi čebeli je uporabil Glavar kot prisposodbo za nekaj nemogočega, ko je v 114. in 115. odstavku kritično in odklonilno presojal mnenje iz Ukrepov, da bi čebelarstvo učitelj z 20 čebelnimi panji razvil čebelarstvo, ki bi prinašalo dovolj dohodka za pokrivanje njegove plače.

V knjigi Johanna Riema (1776) je na 477. strani predstavitev zbornika *Razprave in izkustva zgornjeljuške čebelarstvene družbe za leto 1766*, kjer piše: »Na naslovnici je moto: 'Vse bo prepričal zgolj ta, ki združi koristno s prijetnim' in 'Poljedelstvo združeno s čebelarstvom dviga državo, pa če se zdi oboje še tako slabo'. Moto je čisto ustrezen in nam je všeč. Da pa morata na bakrorezu plug vleči dve čebeli, namesto dveh volov, je po našem mnenju privlečeno za lase.«

Zaključek

Resnično je nenavadno, da sta v plug vpreženi dve čebeli. Morda so avtorji Ukrepov s 14. aprila 1775 pričakovali, da bo razvito in umno čebelarjenje povzdignilo celotno kmetijstvo ter da bodo čebele orale ledino. Čebelarjenje naj bi bilo torej osnovno gonilo razvoja.

Primer pa tudi potrjuje, kako učen, načitan in razgledan čebelar je bil Peter Pavel Glavar. Po čebelarstvenem znanju je bil daleč pred drugimi tedanjimi vodilnimi kranjskimi čebelarji. Dobro je poznal gorenjsko čebelarstvo. Poleg tega pa tudi razvoj čebelarstva v drugih deželah, v tujini, in iz njegovih čebelarstvenih spisov, ki so se ohranili, je to jasno razvidno. Poudariti velja še to, da je deloval doma na Kranjskem, še posebej na Lanšprcu.

Na koncu še predlog

Ohranjena Glavarjeva knjižnica v Komendi je enkratna, prvovrstna in dragocena slovenska kulturna ter tudi čebelarstvena dediščina. Velika škoda je, da knjige niso vpisane v Cobiss, da bi bile tako vsaj po naslovih in ključnih besedah javno dostopne. Da pri tem ne govorimo, kaj bi prinesla digitalizacija teh knjig, kar je danes povsem vsakdanja in niti ne tako draga tehnika. Še dve leti je do tristote obletnice Glavarjevega rojstva (1721-1784). Ta vpis in morda tudi digitalizacija bi bila pomemben prispevek in hkrati zahvala Glavarju ob pričakovanih številnih praznovanjih, ki mu bodo takrat posvečena.

Viri:

Glavarjevo poročilo c.-kr. Kmetijski družbi v Ljubljani o možnostih pospeševanja čebelarstva na Kranjskem. (Prevedel in opremil z opombami France Baraga). Str. 294–332. V: Glavar et al. *Čebelarstvo pisna zapuščina Petra Pavla Glavarja*. Brdo pri Lukovici in Novo mesto, 2017, 352 strani.

Kvint Horacij Flak v prevodu Nade Grošelj: *Umetnost pesništva*, Ljubljana 2012, verz 343.

Riem, Johann. *Physikalisch-ökonomische Bienenbibliothek*. Breslau 1776, 544 strani.

Alpska peščinarka (*Andrena rogenhoferi*)

dr. Andrej Gogala

gogala62@gmail.com

Alpska peščinarka je prebivalka najvišjega evropskega gorovja, v Sloveniji razširjena od Karavank in Julijskih Alp prek Trnovskega gozda do Snežnika v Dinaridih. Njene dlake so večinoma črne barve, le na zadku in zadnjih nogah so svetlejšje. Po črni barvi se razlikuje od sorodnic, tako kot še več alpskih živali z nestalno telesno temperaturo, kot so planinski močerad in mnogi metulji. Črna barva vpija energijo sončne svetlobe, zato se črna žival hitreje segreje na primerno temperaturo. Alpsko peščinarko smo našli tudi tik pod vrhom Malega Triglava, na višini 2700 m nad morjem, na triglavski roži (*Potentilla nitida*). To je najvišja najdba samotarske čebele v slovenskih Alpah. Glede hrane alpske peščinarke niso izbirčne in obiskujejo različne rastline, kar je v okolju z ostrimi in nepredvidljivimi razmerami najprimernejše. Pogoj je, da cvetovi nimajo globokega cvetnega žrela, saj imajo peščinarke kratek jeziček. Samci imajo dolge kleščaste čeljusti, s katerimi primejo samico

Samica pri počitku na veji rušja, potem ko je nabrala pelod na cvetu kimastoplodnega šipka.

med parjenjem. Samice so velike od 15 do 16 mm, samci 12 do 13 mm. Alpska peščinarka po evropskem rdečem seznamu ni opredeljena kot ogrožena vrsta.

Foto: Andrej Gogala

Novice iz sveta

ZDA

Randy Oliver je biolog in poklicni čebelar z več kot petdesetletnim stažem. Skupaj s svojimi sinovi čebelari s približno 1500 čebeljimi družinami ob vznožju kalifornijskih gričev. Spremlja vse, kar se dogaja po svetu v zvezi z raziskavami varoze, in tudi sam izvaja različne poskuse zatiranja varoj z naravnimi sredstvi, kot sta na primer oksalna kislina in timol. Uspešno je izvedel poskuse z uporabo papirnatih kuhinjskih brisač, ki jih je namakal v raztopini glicerina in oksalne kisline ter jih polagal na nosilce plodiščnih satnikov. Čebele so več tednov grizle papir in ga po delčkih iznašale iz panjev, pri tem delu pa so se znebile parazitov na svojih telescih. O svojih uspehih piše v reviji *American Bee Journal*, objavlja članke na svetovnem spletu in predava doma ter po svetu. Trdi, da so postale varoje v ZDA odporne proti kumafosu in drugim sintetičnim akaricidom v pičlih treh letih. Trenutno je učinkovit samo še amitraz in vprašanje časa je, kdaj se bodo varoje navadile tudi nanj. Zato predlaga čebelarjem, naj začnejo čim prej uporabljati organske kisline in eterična olja, ker trenutno ne vidi na obzorju skorajšnje rešitve problema, vzrejevalcem matic pa svetuje, da se posvetijo selekciji proti varojam odpornih čebeljih rodov. Še bolj ka-

kor varoje ga skrbi virus deformiranih čebeljih kril (DWV), ki se množično pojavi v čebeljih družinah, ko v njih število varoj preseže prag škodljivosti. Virus se zaradi

Randy Oliver

svoje sposobnosti, da lahko mutira v nekaj tednih ali celo v nekaj urah, spreminja veliko hitreje kakor čebele ali varoje. Rezultat skupnega delovanja obeh parazitov je znani pojav pod imenom »motnja propadanja čebeljih družin« (colony collapse disorder), ko se panji v nekaj tednih ali celo dneh popolnoma izpraznijo, kar se je pred leti prvič zgodilo ravno v ZDA.

Prevedel in priredil Franc Šivic.

Vir:

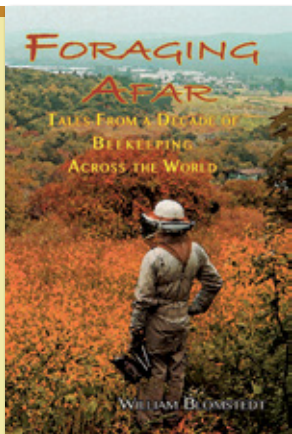
Vir: Oliver, R. (2018): Guessing our Future with Varoa, *American Bee Journal*, št. 12, str. 1339.

Foto: Internet

William Blomstedt: Foraging afar

Wicwas Press LLC (prevod Katarina Legat Blomstedt)

Kalamazoo: Wicwas Press
LLC, 2018
253 strani
ISBN: 978-1-878075-51-2

Svetovni popotnik in čebelar William Blomstedt v avtorskem delu *Foraging afar*, zbirki kratkih avtobiografskih zgodb, opisuje svoje izkušnje s čebelarjenjem v različnih državah, ki jih je obiskal v desetletju popotovanj po svetu, med drugim tudi v Sloveniji. S slikovitimi opisi niza tragične (ko se panj jeznih čebel skupaj z vozilom zvrne sredi mesta Teksas) in komične zgodbe (iskanje mističnega, psihedeličnega medu anzer med raziskovanjem osrednje Turčije).

Te zgodbe popeljejo bralca od prvega vznemirljivega občutka, ki je prevzel avtorja, ko je prvič pogledal v panj in se njegova fascinacija s čebelami začela. Slikovito in z glo-

bokim občutkom do narave in ljudi nam predstavi številne ekscentrične like, vaške posebneže, ki jih družita občudovanje in spoštovanje do narave in čebel. Dotakne se tudi skrb vzbujajočih vprašanj prihodnosti – obstanka čebel in problemov svetovne preskrbe s hrano. Vsaka zgodba postavlja temelj naslednji, zato zbirko beremo tudi kot zgodbo o odraščanju in zorenju, o iskanju smisla v življenju in navsezadnje spoznanje, da ljubezen do čebel družijo najrazličnejše ljudi ter presega jezikovne ovire in državne meje.

Mark Dykes, nekdanji vodja agencije Texas Apiary Inspection Service, opiše knjigo kot »odličen vpogled v svet sodobnega čebelarja ... Blomstedt nas popelje na neverjetno svetovno čebelarstvo potovanje.«

William Blomstedt je odraščal v zahodnem Massachusettsu. Zaključil je študij geografije in sociologije na akademiji Deerfield in kolidžu Dartmouth. Prva izkušnja s čebelarjenjem je bila delo v profesionalnem čebelarstvu v podeželskem Teksasu, kjer se je ukvarjal z vzrejo matic. Čebelarska pot ga je nato vodila preko Montane, severne Dakote, Havajev, Čila ... vse do Avstralije. Med selitvami je zaradi sezonske narave dela prepotoval več kot 50 držav. Na teh popotovanjih se je preživljal tudi s pisanjem člankov za *American Bee Journal*, kjer še vedno objavlja svoje prispevke. Sedaj z družino živi in čebelari v Sloveniji, prestolnici svetovnega čebelarstva.

Avtor knjige, ki je sicer izšla v angleškem jeziku, išče tudi možnosti izdaje slovenskega prevoda knjige v Sloveniji.

Čebelarjeva opravila v oktobru

dr. Peter Kozmus – Pilštanj

peter.kozmus@czs.si

V oktobru so dnevi vse krajši in vse hladnejši. Čebele so čedalje manj dejavne, saj je v naravi vse manj cvetov. Čebelarji imamo zato v tem mesecu pri čebelah malo dela. Skrbeti moramo predvsem za mirno pripravo čebel na prezimovanje in za preprečevanja ropa, s katerim se čebele lahko »oskrbijo« ne samo s tujo hrano, ampak tudi z varojami. Oktober je tudi mesec, ko lahko marsikaj postorimo okrog čebelnjaka in v skladišču ter med drugim predelamo stare satje, da nam ga ne uniči voščena večča.

Skrb za zatiranje varoj

Ovisno od posamezne lokacije, čebelarke sezone in učinkovitosti zatiranja varoj v predhodnem obdobju se nam lahko v posameznih družinah varoje čezmerno namnožijo. Zaradi tega je nujno spremljanje naravnega odpada varoj po zdravljenju tudi v tem mesecu in po potrebi, v dogovoru z veterinarji ukrepati. Pri izboru zdravil in načinu aplikacije se posvetujte z veterinarji, da boste z posegom čim bolj uspešni. Dodatno mnenje nam mora biti vedno dobrodošlo, seveda pa je končna odločitev naša, prav tako kot tudi posledice (dobre ali slabe), ki so s tem povezane. Nabor zdravil je obširen, dobavljivost je dobra, tako da izgovorov, da ni primernih zdravil, ne moremo imeti. Cena je seveda drugo poglavje, vendar o tem kdaj drugič.

Prevoz čebel v dolino

Čebele imam v čebelnjaku in v prevozni enoti. To enoto imam do konca meseca oktobra na nadmorski višini nad 600 m, obdano pretežno z mešanim gozdom. Na njej čebele v jesenskem času lažje najdejo vsaj posamične cvetoče cvetove v primerjavi z razmerami, ki so v dolini, kjer so kmetijske površine v glavnem pokošene in čebelam ne nudijo hrane. Poleg tega je na tem višinskem mestu tudi veliko manjša gostota okoliških čebelarjev kot v dolini. Tudi zdravljenje čebel na tem mestu je učinkovitejše kot v dolini. Ocenjujem, da je prevoz čebel nazaj v dolino v kasnejšem času v mojem primeru boljša možnost kot prevoz takoj po kostanjevi paši. Seveda pa je oskrba čebel, predvsem krmljenje, na tem bolj oddaljenem mestu povezana z višjimi stroški in porabo časa.

Zaščita pred glodavci

Ker so dnevi hladnejši in je v naravi vse manj hrane, se predvsem miši in polhi hitro prebijejo v čebelnjake, pa tudi v panje, ter v njih iščejo zavetje in hrano. S svojo dejavnostjo motijo čebele, ob tem pa delajo tudi materialno škodo. Sam se proti njim borim predvsem z nastavljanjem pasti v čebelnjakih in prevozni enoti, pri čemer sem včasih bolj, drugič pa manj uspešen. Poleg tega na bolj izpostavljenih mestih na žrela panjev nameščam kovinske zapore, da glodavcem preprečim, da bi se prerinili v panje. Raznih strupov v čebelnjake ne nastavljam.

Urejanje dokumentacije

V tem mesecu imam nekoliko več časa, ki ga namenim tudi za ureditev potrebne dokumentacije, povezane s čebelarjenjem. Iz zapisov, ki jih zbiram celo leto, vse zahtevane podatke prepisem na zahtevane obrazce in napisano primerjam s podatki izpred prejšnjih let. Letošnja bera medu ni bila dobra, v našem čebelarstvu smo natočili manj kot 50 % medu v primerjavi s preteklim letom. Glede na veliko povpraševanje po medu ocenjujem, da ga bodo kupci poku-

pili še v tem letu, saj so obveščeni, da je letos medu malo, in se želijo še pravi čas dovolj založiti.

Predelava voska

Staro satje čez leto talim v sončnem talilniku. Zavedam se, da izkoristek taljenja ni najboljši, vendar mi je vseč, da mi vosek ne leži dlje časa po raznih posodah. Če mi ne uspe na ta način staliti vsega voska, v tem mesecu uporabim parni talilnik, da v njem stalim še preostalo količino. Na ta način preprečim, da bi z delom začela voščena vešča. Čez zimo ne shranjujem veliko mladega satja, kolikor ga imam, ga skladiščim v vklopljeni zamrzovalni skrinji.

Ureditev prodajnega mesta

Pred leti nisem imel urejenega prostora za neposredno prodajo čebeljih pridelkov potrošnikom, in tako novi kupci med nakupom niso mogli videti celotnega nabora čebeljih pridelkov in izdelkov. Sedaj se kupci mnogokrat za nakup odločijo, potem ko izdelek vidijo, preizkusijo in jim to vzpodbudi zanimanje. V priročni trgovinici si za kupce vedno vzamem čas, se z njimi pogovorim in jim na pokušino ponudim več izdelkov. Predstavim jim še kolektivno blagovno znamko Slovenski med z geografsko zaščito in jim razložim, da to dokazuje višjo kakovost medu. Ob tem jim odgovorim na morebitna vprašanja in zaradi tega kupci pogosto kupijo več, kot so sprva načrtovali, in so s kupljenim bolj zadovoljni.

Vosek, pripravljen na zamenjavo za čebelje satnice

Foto: Peter Kozmus

Priročna trgovinica s čebeljimi pridelki in izdelki

Preprost sončni talilnik, uporaben za taljenje manjših količin voska

Foto: Peter Kozmus

Foto: Peter Kozmus

100-letnica organiziranega čebelarjenja na Slovaškem

V soboto in nedeljo, 17. in 18. avgusta 2019, je bila v Kralovi pri Senci (Slovaška) proslava ob obhajanju 100. obletnice organiziranega čebelarjenja na Slovaškem. Prireditev, ki je potekala v čudovitem okolju čebelarskega muzeja na prostem, je pritegnila mnogo obiskovalcev. Sobotni del proslave je bil namenjen predvsem vabljenim gostom in delegacijam, nedeljski del pa je bil namenjen čebelarjem.

Proslava je bila po vsebini na moč podobna proslavam čebelarskih praznikov, ki jih praznujemo v Sloveniji. V nagovoru, ki sem ga imel, sem čestital slovaškimi čebelarjem za njihovo delo, pa tudi za delo z mladimi čebelarji. Ne nazadnje na tekmovanju IMYB vsako leto dosegajo visoke uvrstitve. Predsedniku čebelarske zveze Slovaške g. inž. Milanu Rusnaku sem izročil predsednikovo priznanje in priložnostni srebrnik.

Naj omenim še družabno srečanje delegacij sosednjih čebelarskih zvez: Poljske, Madžarske, Češke in Slovenije. Ob tej priložnosti smo si ogledali čebeljak na vrhu hotela Gate One, kjer imajo devet nakladnih panjev. Zelo pono-

Foto: Aleš Rodman

sni so na nagrado, ki jo je dobil njihov med na ocenjevanju medu na Apislaviji v Moskvi lansko leto. Osvojili so prvo mesto. Trend postavitve čebeljakov v mestu na visokih stavbah se tudi na Slovaškem veča.

Mag. Aleš Rodman

Postavljen prvi medomat v Sloveniji

Avgusta letos je bil postavljen prvi medomat v Sloveniji, in sicer v čakalnici avtobusne postaje v Ljubljani. Trenutno je napolnjen s cvetličnim medom iz sheme kakovostne SMGO, v kozarcih za slovenski med. Nekateri so pakirani v enkratni embalaži. Bojana Vrviščar je glede postavitve razložila, da gre za družinsko idejo in izvedbo precej kompleksnega projekta. Slovenskim kupcem in tujcem so želeli ponuditi originalno in v vseh elementih dodelano darilo. Ker imamo v Sloveniji že dobro razvito mrežo mlekomatov, jajcematov, avtomatov za prodajo ocvirkov in klobas, potem so računali, da je verjetno tudi prostor za prvi medomat v Sloveniji. Vsak kozarček medu ima QR-kodo, preko katere lahko dobimo informacijo o izvoru medu. Podobne rešitve

nima za enkrat noben prodajalec medu v Sloveniji. Darilo je originalno, naravno, sledljivo, preverjeno, 100-% slovensko. S postavitvijo prvega in za zdaj še edinega medomata se tako v Sloveniji odpira nova prodajna pot za trženje čebeljih pridelkov, za kar gre čestitka ge. Vrviščar in njeni družini.

MB

Foto: Bojana Vrviščar

Desetletnica in razvitje prapora Čebelarskega društva Bovec

Letos praznuje ČD Bovec desetletnico obstoja. Pred tem smo bili člani ČD Tolmin, ki je vključeval vse čebelarje v nekdanji občini Tolmin od Petrovega Brda do Vršiča in Predela (več kot 100 km). Z ustanovitvijo Občine Bovec smo se čebelarji odločili, da gremo na svoje, in na začetku leta 2009 registrirali svoje društvo. Na začetku nas je bilo malo, samo 22. Danes nas je že 33. Člani društva so vsi, ki imajo čebele, ne glede na število družin. Vedno več čebelarjev prihaja k nam tudi iz sosednje občine Kobarid, kar kaže na uspešno delo in pozitivno vzdušje. Poleg skrbi za izobraževanje čebelarjev in zdravja čebel se trudimo za ohranjanje čebelarstva, tako da bi navdušili čim več mladih za to čudovito dejavnost. V sodelovanju z OŠ vsako leto organiziramo in izvedemo celodnevni naravoslovni dan v čebelnjaku za učence devetih razredov, zberemo med za medeni zajtrk in predstavimo delo čebelarja in življenje čebel. Pred leti smo pripravili čudovito razstavo čebelarske opreme, ki so jo nekoč uporabljali naši predniki. Za uspešno delo smo letos na svečani seji občinskega sveta prejeli občinsko priznanje in denarno nagrado. Pred polno dvorano kulturnega doma smo uresničili dolgoletno željo in razvili svoj prapor

Foto: Andrej Mlekuž

ob prisotnosti številnih praporov iz sosednjih društev. Boter prapora je bovški župan g. Valter Mlekuž, ki ga je tudi razvil. Slovesnosti se je udeležil tudi podpredsednik ČZS g. Aleš Rodman. Ob desetletnici nas veseli, da je na državnem senzoričnem ocenjevanju medu za leto 2018 v kategoriji cvetlični med postal državni prvak Zdravko Istenič, član in tajnik našega društva. ČESTITAMO! Naj medi!

Andrej Mlekuž

Uresničene najlepše sanje – postati čebelarka

Letos sem bila v času od marca do junija udeleženka začetnega in nadaljevalnega tečaja za čebelarje začetnike pri Čebelarskem centru Slovenije na Brdu pri Lukovici ter v Velikih Laščah. Moram se še posebej zahvaliti ČZS in pa celotni ekipi POP TV ter seveda svoji družini, ki so mi v oddaji Dan najlepših sanj lani oktobra podarili tudi udeležbo na začetnem in nadaljevalnem tečaju. Tako so mi na najlepši možni način pomagali uresničiti mojo željo še iz otroštva in mi pomagali do mojih prvih korakov pri spoznavanju in delu s čebelami. Na samem tečaju, tako teoretičnem kot praktičnem, sem pridobila mnogo znanja, ki so nam ga predstavili za to usposobljeni predavatelji in strokovni sodelavci. Ti so nam bili vseskozi na voljo za vsa dodatna vprašanja in pojasnila. Z njihovo pomočjo smo tečajniki iz prve roke dobili mnogo koristnih nasvetov za nadaljnje delo ter tudi podatek, na koga se obrniti v primeru težav

Foto: Roman Leskovec

in boleznih čebel, s katerimi se morajo v današnjem času spopadati čebelarji. Tako vem, da bom predvsem z njihovo pomočjo bolj optimistično vstopila v svet naših prijateljic čebel. S čebelarskim pozdravom NAJ MEDI!

Sonja Leskovec

Vpis v tečaj apiterapije

Vpis v 110-urni tečaj apiterapije I poteka od 1. marca do predvidoma 20. oktobra 2019 oziroma do zapolnitve prostih mest (predvidoma 40 udeležencev). Tečaj se začne v soboto, 19. oktobra 2019. Predavanja bodo

potekala v Mariboru ob sobotah in nedeljah po vnaprej pripravljenem urniku. Tečaj je namenjen zdajšnjim ali prihodnjim članom Sekcije apiterapevtov Slovenije. Pogoji za vpis so končana srednješolska izobrazba in čebelarsko predznanje. Informacije o usposabljanju, prijavnico in urnik

lahko najdete na spletni strani www.czdm.si v rubriki Izobraževanja. Za vse dodatne informacije nam lahko pišete na zveza@czdm.si ali na tajništvo@czdm.si

Sekcija za apiterapijo Slovenije,
ČZD Maribor

Slovenska ekipa na mednarodnem tekmovanju na Slovaškem

Mednarodno srečanje mladih čebelarjev (International meeting of young beekeepers – IMYB) je tekmovalno-družabni dogodek, ki ga od leta 2010 dalje organizira Mednarodni center za mlade čebelarje (International centre for young beekeepers – ICYB, <http://icyb.cz>). Vsako leto poteka v drugi državi. V letu 2019 je potekal od 3. do 7. julija 2019 v Banski Bystrici na Slovaškem.

Na Slovaško se je iz Slovenije odpravila zastopat slovenske barve ekipa treh mladih čebelarjev, Alen Primožič Zver, Ela Vičič in Anamarija Morato, s spremstvom mentorice čebelarskega krožka na OŠ Dekani Andreje Smrdelj. Ekipo sta spremljala še Maja Lampret iz občine Ivančna Gorica in Marko Borko iz ČZS. Slovenija, ki je že od vsega začetka sodelovala na vseh tekmovanjih, je namreč lani uspešno pridobila kandidaturo za organizacijo tekmovanja leta 2020 v Sloveniji. 11. mednarodno tekmovanje mladih čebelarjev v letu 2020 bo potekalo v Sloveniji v Ivančni Gorici, ki bo občina gostiteljica in soorganizatorica.

Na tekmovanju so bili prisotni tekmovalci iz 29 držav: Slovenije, Slovaške, Češke, Anglije, Izraela, Italije, Estonije, Romunije, Malte, Rusije, Walesa, Litve, Severne Irske,

Tekmovanje je potekalo na Srednji poklicni šoli Pod Banošom.

Foto: MB

Kanade, Francije, Škotske, Gruzije, Ukrajine, Nemčije, Avstrije, Egipta, Irske, Nizozemske, Poljske, Libanona, Belorusije, Finske, Danske in Avstralije. Tekmovali so v mešanih mednarodnih ekipah, pokazati pa so morali znanja in spretnosti čebelarjenja v praktičnih in teoretičnih nalogah, kot so: razvrščanje čebelarske opreme glede na opravila v

čebelarstvu, sestavljanje nakladnega panja, poznavanje delov telesa čebel, označevanje trotov, sestavljanje in zbijanje satnikov, prepoznavanje medov in medovitih rastlin (akacija, sončnica, češnja, mana in oljna ogrščica), odvzem medenih satov in ometanje, odkrivanje in točenje medenih satov, izdelava narejenca s pomočjo slikovnih satov, prepoznavanje jajčec, ličink, pokrite zalege, cvetnega prahu in medu v satju, precepljanje ličink, poznavanje zvokov oglašanja (brez)matične čebelje družine ter pisni test znanja. Pri izvedbi tekmovalnega dela so sodelovali sodniki, ki so ocenjevali izvedbo posamezne naloge, ter pomočniki ekip, to so mladi iz izkušnje IMYB iz preteklih let in znanjem tujih jezikov, ki so tekmovalce vodili od ene naloge do druge, jim pojasnili, kaj od njih zahteva naloga, in po potrebi prevajali ustna navodila sodnika.

Odgovori tekmovalcev so dali rezultate za vsakega posame-

Foto: Jernej Vičič

Slovenska delegacija s priznanji in prehodnim pokalom v družbi zakoncev Píza, koordinatorjev IMYB

Tekmovalac Alen pri nalogi precepljanja ličink

Tekmovalka Ela pri odkrivanju in točenju satov

Tekmovalka Anamarija pri nalogi prepoznavanja sort medu in poznavanja medovitih rastlin

znega tekmovalca, za mešano mednarodno ekipo ter za posamezno državo. Rezultati tekmovanja so bili razglašeni zadnji večer tekmovanja na zaključni prireditvi. V kategoriji mešanih mednarodnih skupin (16 skupin) je 1. mesto dosegla Ela Vičič, 2. mesto Alen Primožič Zver ter 14. mesto Anamarija Morato. V kategoriji državnih ekip (29 sodelujočih držav) so prva tri mesta dosegle: 1. Češka, 2. Slovaška, 3. Nemška ter 8. mesto Slovenija. V kategoriji posameznih tekmovalcev (79 tekmovalcev) so prva tri mesta dosegli 1. Martin Leahy, Škotska, 2. Jan Materina, Češka, 3. Asger Degn, Danska ter 10. mesto Ela Vičič, 19. mesto Anamarija Morato in 22. mesto Alen Primožič

Zver. Čestitke vsem tekmovalcem iz Slovenije in njihovi mentorici Andreji Smrdelj!

V okviru dogodka so potekali tudi ogledi naravnih in kulturnih znamenitosti, druženje, predstavitve vseh držav, strokovna konferenca mentorjev čebelarstvih krožkov in strokovna predavanja domačih strokovnjakov. Ena izmed popestritvenih dejavnosti je bilo ocenjevanje medov po pravilu glasovanja med udeleženci. Slovenski hojev med je dosegel drugo mesto v konkurenci tridesetih medov iz držav udeleženk tekmovanja. Prvo mesto je dosegel pomarančev med iz Italije.

MB

Simpozij apiterapije v Mariboru

V soboto, **10. novembra, ob 9.00** vas vabimo na Fakulteto za kmetijstvo in biosistemske vede v Mariboru (Pivola 10), da se udeležite tradicionalne-

ga dneva apiterapije, ki ga pripravlja ČZS, JSSČ, v sodelovanju s ČZD Maribor. Osrednji gost bo zdravnik in čebelar prim. Vidoje Kulić, dr. med., spec. za pljučne bolezni iz Srbije. Vodil bo predavanje z naslovom *Pomen apiterapije za varovanje zdravja ljudi s po-*

udarkom na uporabi čebeljih pridelkov pri zaščiti in zdravljenju dihal. Predavanje bo v srbskem jeziku. Točen program bo objavljen v naslednji številki SČ-ja. Vljudno vabljeni! Vstop je prost!

Mag. Andreja Kandolf Borovšak,
svetovalka JSSČ

Jabolčna torta z ajdo, skuto in medom

SESTAVINE: 1 kg jabolk, 120 g ajdove moke, 120 ml mleka, 3 jajca, 30 g masla, 50 g sladkorja, žlička vaniljevega izvlečka, žlička pecilnega praška, ščepec soli, dve žlički cimeta. **Sestavine za skutni nadev:** 500 g pasirane skute, lupina 1 limone, 3 beljaki, 1 žlica medu. **Preliv:** 1 dl kisle smetane, 2 rumenjaka, dodaten med za preliv.

PRIPRAVA: Za količino 12 kosov znaša čas priprave 70 minut. V večji skledi zmešamo tri jajca, 30 g stopljenega masla in 50 g sladkorja. Dodamo mleko, cimet, sol in premešamo. Nato primešamo še moko in pecilni prašek. Jabolka olupimo in narežemo na tanke rezine, pomagamo si lahko z mandolino. Jabolka dodamo k ajdovemu testu in jih nežno vmešamo z rokami. Rezine jabolk v celoti prekrijemo s testom. Ločimo tri jajca, iz beljakov naredimo sneg, rumenjake shranimo za kasneje. Skuti primešamo žlico medu, naribano limonovo lupinico in na koncu še nežno vmešamo stepene beljake. Po dnu pekača premera 20 cm razporedimo polovico mase z jabolki. Čez njo razporedimo skutin nadev in povrhu dodamo še drugo plast jabolk. Pečemo 25 minut pri 180 °C, nato torto odstranimo iz pečice, zmešamo dva rumenjaka s kislom smetano in mešanico rumenjakov razporedimo po vrhu torte. Torto vrnemo v pečico in pečemo še 25 minut. Počakamo, da se torta v celoti ohladi, jo odstranimo iz modla in jo postrežemo prelito z medom.

Svoj recept pošljite na e-naslov: natasa.strukelj@czs.si.

Avtor recepta: Sašo Šketa

Foto: Sašo Šketa

Ministrica Pivčeva na AGRI čebelarila z aplikacijo »Čebelarjenje VR«

Tudi letos je ČZS skupaj s čebelarji sodelovala na mednarodnem kmetijsko-živilskem sejmu AGRA v Gornji Radgoni. Na razstavnem prostoru smo za obiskovalce pripravili zanimive vsebine s področja čebelarstva: čebelnjak v naravni velikosti, predstavitev sveta skozi oči čebele in predstavitev čebelarskih vsebin z uporabo VR-očal, degustacijo in predstavitev raznolikosti okusov medu iz shem kakovosti ter delavnice za najmlajše. Najbolj pestro čebelarsko dogajanje je potekalo na dan čebelarjev, ki se je letos odvijal v nedeljo, 25. avgusta 2019, in se je začelo s svečano razglasitvijo rezultatov in podelitvijo priznanj ocenjevanja medu z mednarodno udeležbo. Tej je sledila strokovna razprava, o kateri pišemo v posebnem strokovnem članku v tej številki SČ-ja. Ob zaključku sejemskega dne je potekala javna seja Slovenske čebelarske akademije z naslovom – *Domače znanje na zemljevidu sveta*. Na njej so predstavili izobraževalne programe Slovenske čebelarske akademije ter sodelujoče institucije, ki prispevajo k temu, da je Slovenija vodilna v svetu na področju čebelarstva.

Na razglasitvi rezultatov ocenjevanja medu je po čebelarski himni prisotne nagovoril **Boris Erjavec** s Pomurskega sejma, ki letos s sejmom AGRA daje poudarek novim generacijam v kmetijstvu, tudi čebelarji se pomlajajo. V nadaljevanju je zbrane nagovoril predsednik ČZS **Boštjan Noč**. V tem času je možno že podati dokončne ocene, tako je predsednik poudaril, da je letošnja medena letina katastrofalna. Je kar za 70 % slabša od povprečne letine. Vendar je pri čebelarjih tako, da sta jim na prvem mestu čebele in opravevanje, šele nato pridelek. Omenil je še svetovni dan čebel, ki ni samo praznovanje, ampak predvsem orodje za ukrepe, ki naj bi pomagali čebelam ne le 20. maja, ampak vseh 365 dni v letu. Ministrica za kmetijstvo, gozdar-

Zmagovalci ocenjevanja medu z mednarodno udeležbo

Foto: Pomurjski sejem

Ministrica Pivčeva na AGRI čebelarila z aplikacijo »Čebelarjenje VR«.

Foto: MB

stvo in prehrano dr. **Aleksandra Pivec** je ponosna, da ima Slovenija v tujini prepoznavnost in ugled čebelarske države. MKGP bo z oblikovanjem dobrih ukrepov skušalo vsaj deloma omiliti, kar je letos odzvela narava. V kratkem bosta stopila v veljavo tudi pravilnika o varozih in hudi gnilobi, ki sta še v medresorskem usklajevanju. Slovenija bo dala tudi pobudo za označitev točnega porekla medu. S to pobudo bomo spet dali vedeti, da smo pomembna čebelarska država. Vzpodbudne besede je čebelarjem namenila tudi medena kraljica **Valentina Marinič**.

Na ocenjevanju medu z mednarodno udeležbo je sodelovalo 83 čebelarjev oz. podjetij iz Slovenije (72), Hrvaške (5), Slovaške (5) in Črne gore (1) s 111 vzorci medu. Šampion je postal gozdni med Srečka Mazgana iz Radelj ob Dravi. Prvaki vrste so postali za akacijev med Peter Kolar s Ptujске Gore, za cvetlični med Čebelarstvo Vidovič iz Lovrenca na Dravskem Polju, za hojev med Vinko Košir iz Borovnice, za lipov med Kristjan Kavčič iz Ankarana in za kostanjev med Čebelarstvo Kimovec iz Šenčurja.

Na AGRI je ČZS, skupaj s Šolskim centrom Celje in podjetjem Medijska

produkcija Almedia, prvič javno predstavila tudi pilotni projekt razvoja aplikacije za čebelarjenje v navidezni resničnosti. Odprtja prvega virtualnega čebelnjaka sta se poleg predsednika ČZS g. Boštjana Noča udeležili še ministrica dr. Aleksandra Pivec in ravnateljica Srednje šole za strojništvo, mehatroniko in medije ga. Simona Črep. Z omenjeno aplikacijo želi ČZS obiskovalcem omogočiti vpogled v čebelnjak in čebelji panj ter delo s čebeljo družino. Aplikacijo v navidezni resničnosti si je mogoče ogledati preko prikazovalnika in dveh krmilnikov, opazovalec pa ima občutek,

kot bi bil v čebelnjaku, v katerem se lahko premika in si ogleduje prostor v 360-stopinjski tehniki. S pomočjo dveh krmilnikov upravlja in vidi roke – tako lahko premika orodje oz. pripomočke, ki jih potrebuje pri delu s čebeljo družino, odpira čebelji panj in rokuje s sati, na katerih je čebelja družina. Čebele na satih si je mogoče ogledati v slikovni in video 4 K resolucijski tehniki. Ob pregledu čebelje družine obiskovalca spremlja in pomirja brenčanje čebel.

MB

V zahvalo Tanji Strniši podarili čebelnjak

V torek, 20. avgusta, ob 17. uri smo se zbrali v občini Dolenjske Toplice, kjer smo se slovenski čebelarji simbolično zahvalili mag. Tanji Strniša, državni sekretarki na MKGP-ju, za njen prispevek k promociji in razvoju slovenskega čebelarstva.

ČZS se je odločila, da ji podari slovenski čebelnjak, enak kot smo ga že Vladi RS, papežu Frančišku, OZN ... Predvsem je naša želja, da čebelarstvo promovira tudi na svojem novem delovnem mestu veleposlanice v Pragi na Češkem, in tam bo naslednja leta postavljen čebelnjak. Želja ČZS je tudi, da se okrepijo povezave med češkimi in slovenskimi čebelarji, predvsem na strokovnem področju, in prepričani smo, da bomo s pomočjo mag. Tanje Strniša to tudi izvedli.

V nagovoru so se ji zahvalili tudi domači čebelarji iz ČD Straža - Do-

lenjske Toplice, župan občine Dolenjske Toplice g. Franc Vovk, predsednik DZ-ja mag. Dejan Židan, ministrica za kmetijstvo ga. dr. Aleksandra Pivec in predsednik ČZS g. Boštjan Noč, ki ji je tudi izročil predsednikovo priznanje in *Monografijo o slovenskem čebelarstvu*. Program pa sta obogatila tudi moški komorni zbor ČZS, ki je tudi po prireditvi zapel nekaj pesmi, ter povezovalc prireditve, podpredsednik ČZS, g. Marko Alauf.

Barbara Dimc, tajnica ČZS

Foto: Barbara Dimc

Iščemo čebelam najprijaznejšo občino v letu 2019

ČZS, JSSČ, v partnerskem sodelovanju s Semenarno Ljubljana išče čebelam najprijaznejšo občino v letu 2019. Namen natečaja je izboljšanje delovanja med lokalnimi skupnostmi in čebelarskimi društvi. Predstavniki čebelarskih društev najbolj veste, kako dejavna sta vaša občina in sodelovanje z njo, zato vas vabimo, da sodelujete na natečaju. Tudi če vaše sodelovanje še ni doseglo zelene ravni, lahko predla-

gate občino in navedete, kje vidite boljše možnosti sodelovanja. Predlagatelji slovenskih občin so izključno čebelarska društva. Prijavni obrazec dobite na spletni strani ČZS. Na prijavnem obrazcu se navedejo vse dejavnosti, ki jih občina izvaja v korist ohranjanja čebelarstva v dotičnem letu, ki jih lahko podkrepite tudi s fotografijami. Izpolnjene prijavne obrazce posredujete na naslov ČZS, Brdo 8, 1225 Lukovica najkasneje do 31. oktobra 2019. Po zaključku prejema prijav bo strokovna komisija v ožji izbor izbrala tri slovenske

občine, ki se bodo potegovale za naziv čebelam najprijaznejša občina v letu 2019. Predlagatelji občin bodo o rezultatih natečaja obveščeni elektronsko. Semenarna Ljubljana bo čebelarskim društvom iz najboljših treh občin podarila vrečke semen medovitih rastlin. V primeru dodatnih vprašanj se lahko obrnete na Natašo Klemenčič Štrukelj (natasasa.strukelj@czs.si, 040/436 518, 01/729 61 04).

Nataša Klemenčič Štrukelj, svetovalka JSSČ

Medeni zajtrk 2019

Leto je ponovno naokrog in slovenski čebelarji se že pripravljamo na medeni zajtrk, ki bo to leto potekal **v petek, 15. novembra 2019**, v sklopu tradicionalnega slovenskega zajtrka.

Medeni zajtrk je nastal s ciljem ozaveščanja o pomenu čebel in prednostih lokalno pridelanih živil. Menimo, da cilju, tudi ob vaši pomoči in pomoči zaposlenih v vzgojno-varstvenih zavodih, šolah itd., dobro sledimo. Letošnja tematika zgibanke *Čebelica, moja prijateljica* so zelišča, saj je znano, da s tem ko svoj vrt naredimo privlačen za čebele in druge oprasovalce, poskrbimo tudi za boljše oprasovanje zelenjave in sadja na svojem vrtu. Čebelarstva društva bodo zgibanke skupaj s

čebelariskim informatorjem prejela na naslove predsednikov v drugi polovici oktobra.

Čebelarji s svojo prisotnostjo in predstavitevjo čebelarstva v šolah in vrtcih skrbimo za ozaveščenost otrok, njihovih staršev in širše javnosti o pomenu čebel in uporabi čebeljih pridelkov kot tudi za svojo prepoznavnost v lokalnem okolju. Kot vsa leta vas tudi letos **vabimo, da se v čim večjem številu pridružite dejavnostim, povezanim z medenim zajtrkom, povabite s seboj predstavnike lokalnih skupnosti in tako poskrbite za že trinajsto izvedbo zajtrka zapored.** Otroci in njihovi vzgojitelji ter učitelji vas že nestrpno pričakujejo. Če bi za predstavitev čebelarstva potrebovali našo pomoč, lahko stopite v stik s svetovalci Javne sveto-

valne službe v čebelarstvu. Pomagamo vam lahko z različnimi materiali, nekaj gradiva za predstavitev pa najdete tudi na spletni strani www.ohranimo-cebele.si v rubriki Izobraževalna gradiva za otroke. Več o dejavnostih lahko preberete na spletni strani ČZS.

Glede na to, da šole in vrtci za izvedbo zajtrka s poenostavljenimi postopki od lokalnih ponudnikov kupijo živila za zajtrk (med katera sodi tudi med), svetujemo, da čebelarji, ki imate zadostne količine medu, ponudite med šolam in vrtcem v svojem okolju. O tem, kako izstaviti račun, pa si lahko preberete v prispevku na strani 275 te številke SČ-ja.

Tanja Magdič, svetovalka JSSČ

Objava razpisa za izbor najstarejših, izvirnih in posebnih čebelnjakov

ČZS nadaljuje vzpostavljanje registra najstarejših, izvirnih in posebnih čebelnjakov. S to objavo želi ČZS pridobiti podatke o čebelnjakih na terenu, komisijsko oceniti njihovo starost, izvornost in posebnost, jih na osnovi tega uvrstiti na seznam kulturne dediščine ČZS ter jih javno predstaviti kot slovensko posebnost in pomemben element naše stavbne dediščine. Pri vsem bo komisiji UO ČZS za čebelarstvo kulturno dediščino strokovno pomoč nudil avtor knjige *Slovenski čebelnjaki*, univerzitetni profesor dr. Borut Juvanec. **S to dejavnostjo nameravamo slediti naslednjim ciljem:**

1. uvrstitev čebelnjaka v slovenski arhitekturi na mesto, ki si ga zasluži (odkrivanje, inventariziranje, dokumentiranje, vpis na se-

- znam kulturne dediščine ČZS);
2. dvig zavesti slovenskega človeka na področju stavbne kulturne dediščine;
3. ohranjanje slovenske prvobitnosti;
4. dvig vrednosti slovenske kulture na področju arhitekture in čebelarstva v EU in v svetu.

Kategorije in način izbora čebelnjakov:

- 1. kategorija – starost čebelnjaka:**
Način izbora: strokovnjaki (čebelarji, arhitekti in etnologi) bodo na osnovi prispele dokumentacije, preverjanja in ogleda na terenu določili starost posameznega čebelnjaka.
- 2. kategorija – značilni čebelnjaki:**
Način izbora: strokovnjaki (čebelarji, arhitekti in etnologi) bodo na osnovi prispele dokumentacije, preverjanja in ogleda na terenu glede na vgrajeni material, obliko, sestavo in postavitev določili značilnost posameznega čebelnjaka.

Foto: Arhiv ČZS

3. kategorija – posebni čebelnjaki

Način izbora: strokovnjaki (čebelarji in arhitekti) bodo na osnovi prispele dokumentacije, preverjanja in ogleda na terenu glede na izvedbo določili posebnosti posameznega čebelnjaka.

Prijava na razpis: Razpisna dokumentacija je dosegljiva na spletni strani www.czs.si. Čebelarstva društva in posamezne čebelarje vabimo, da do 10. 1. 2021 pošljete vloge po tem razpisu na naslov ČZS ali na elektronski naslov: info@czs.si.

Komisija UO ČZS za čebelarstvo kulturno dediščino

Vabilo na razpravo »ČZS včeraj, danes, jutri«

Vabimo vas, da se ob koncu mandata in pred volitvami v organe ČZS

udeležite razprave »ČZS včeraj, danes, jutri«, ki bo potekala v četrtek, 10. oktobra 2019, ob 16. uri na sedežu Čebelarstva zveze Slovenije. V njej bodo poleg predsednika ČZS, g. Bo-

štjana Noča, in predsednika NO ČZS, g. Vlada Pušnika, sodelovali tudi sodelavci ČZS. Vljudno vabljeni!

Lidija Senič, vodja služb ČZS

Priprava in vlaganje kandidatnih list za člane Upravnega odbora ČZS

Čebelarska društva v svojem volilnem okolišu glede na število članov iz posameznega volilnega okoliša izbere-

Povabilo k sodelovanju na Festivalu čebelarske pesmi – Lukovica 2019

Petje in čebelarjenje sta del slovenske kulture in zato smo se pri ČZS v sodelovanju z Občino Lukovica odločili za organizacijo 4. Festivala čebelarske pesmi. Na ta način želimo pevske ansamble spodbuditi k izvajanju nedvomno številčnih in malo znanih pesmi s čebelarsko vsebino,

Seminar o pridelavi in predelavi voska

ČZS, JSSČ, razpisuje šesturni seminar o *Pridelavi in predelavi voska*. Seminar obsega tri šolske ure teoretičnega in tri šolske ure praktičnega izobraževanja. Na seminarju bomo spozna-

Invazivke na poti – razstava in predavanje

V prostorih ČZS bo v ponedeljek, 7. oktobra 2019, ob 17. uri odprtje potujoče razstave o tujerodnih vrstah v slovenskih gozdovih. Razstava z naslovom *Invazivke na poti* predstavlja tujerodne rastline, živali in glive, ki ogrožajo slovenske gozdove oziroma negativno vplivajo na gospodarstvo ali zdravje ljudi. Odprtje razstave bo po-

Enoletna suholetnica

jo primerno kandidatko oz. kandidata za članico/člana Upravnega odbora ČZS. Predlagan/-a kandidatka/kandidat mora biti članica/član ČZS in mora podati svoj pisni pristanek k kandidaturi. Predlagamo, da se ČD v posameznem okolišu pri oblikovanju liste kandidatov uskladijo. Kandidatne liste

skladatelje pa k pisanju novih. Festival čebelarske pesmi bo potekal v petek, 6. decembra 2019, ob 18. uri v prostorih Kulturnega doma Janka Kersnika v Lukovici. Podroben program festivala bomo objavili po prejemu prijav pevskih ansamblov k sodelovanju. K sodelovanju vabimo odrasle pevske ansamble – moške, ženske ali mešane –, ki se boste na festivalu predstavili s tremi slovenskimi pesmimi po svojem izboru, ena od njih mora imeti

li vosek, se naučili, kako pridobivati vosek, spoznali načine taljenja voščin, predstavili bomo uporabo voska in se naučili, kako pridelati neoporečen vosek. **Seminar bo potekal v sredo, 16. oktobra 2019, ob 17. uri teorija, v četrtek, 17. oktobra 2019, ob 15. uri praksa v Selu pri Otovcu v čebelarskem domu ČD Črnomelj.** Na seminarje se

spremilo tudi predavanje. Obiskovalci bodo na razstavi in predavanju spoznali invazivne tujerodne vrste, njihove poti vnosa oz. širjenja ter načine, kako lahko vsak posameznik prispeva k preprečevanju škode, ki jo invazivne tujerodne vrste povzročajo. Predavala bo dr. Andreja Kavčič z Gozdarskega inštituta Slovenije, udeleženci dogodka pa si bodo ogledali tudi kratek film o tujerodnih vrstah pri nas. Razstava bo na ogled do 15. novembra 2019.

Tujerodne vrste so tiste rastline, živali, glive oz. mikroorganizmi, ki jih je človek namerno ali nenamerno zanesel na območje zunaj svoje naravne razširjenosti. Nekatere tujerodne vrste lahko povzročajo okoljsko ali gospodarsko škodo oz. negativno vplivajo na zdravje ljudi.

Doroteja Fon,
Zavod RS za varstvo narave

za člane Upravnega odbora ČZS lahko vlagajo le ČD-ji – volilni upravičenci. Kandidatne liste s pisnim pristankom predlaganih kandidat/kandidatov za članice/člane Upravnega odbora ČZS naj ČD-ji pošljejo na naslov ČZS do najkasneje 21. oktobra 2019.

Barbara Dimc, tajnica ČZS

čebelarsko vsebino. Izvedbo pesmi s čebelarsko vsebino bomo strokovno ocenili in najboljšo tudi nagradili. Letošnja novost festivala je, da bomo zmagovalcu festivala zagotovili brezplačno/avdio/video snemanje pesmi in plasiranje posnetka v javnost. Rok za prijavo k sodelovanju je 15. oktober 2019, obrazec za prijavo je objavljen na spletni strani ČZS, na voljo pa je tudi na e-naslovu: barbara.dimc@czs.si.

ČZS

lahko prijavite (potrebna je poprejšnja registracija) na e-naslovu: vlado.augustin@czs.si ali po tel. št.: 040/436 516. Na tej telefonski številki lahko dobite tudi dodatne informacije. Prijave zbiramo do 10. oktobra 2019. Ker je število udeležencev omejeno, pohitite s prijavo!

Vlado Auguštin, svetovalec JSSČ

Navadna barvilnica

Urnik svetovalnih delavnic terenskih svetovalcev JSSČ v oktobru

Datum	Čas	Tema	Izvajalec	Kraj	Stik
2. okt.	18.00	Dobra tehnološka praksa v čebelarstvu, izpolnjevanje obrazcev v SDHNČ	Franc Tratnjek	V čebelarstem domu Beltinci	g. Tratnjek 041/606 013
3. okt.	18.00	Izpolnjevanje obrazcev v SDHNČ	Brane Borštnik	Gasilski dom Velike Lašče	g. Borštnik 031/336 905
6. okt.	17.00	Izpolnjevanje obrazcev v SDHNČ	Franc Kobe	Center biotehnike in turizma – Grm Novo mesto, Sevno 13, Novo mesto	g. Kobe 041/940 606

Urnik usposabljanj v oktobru

Datum	Čas	Tema	Izvajalec	Kraj	Stik
3. okt.	17.00	Vzreja matic in ohranjanje kranjske čebele	Dr. Peter Kozmus	Center biotehnike in turizma – Grm Novo mesto, Sevno 13, Novo mesto	g. Kobe 041/940 606
7. okt.	17.00	Invazivke na poti	dr. Andreja Kavčič	Čebelarški center Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, Lukovica	ga. Doroteja Fon 01/230 95 13
16. okt.	16.30	Označevanje in tehnologija pridelave propolisa	Tomaž Samec	Kulturni dom Vojnik, Celjska cesta 23, Vojnik	g. Babnik 041/211 295
16. okt.	17.00	Pridelava in predelava voska	Vlado Auguštin	Dom čebelarjev Apis Ribnica, Dolenji lazi	Škulj 041/368 115
22. okt.	17.00	Tehnologija čebelarjenja z različnimi vrstami listovnih panjev	Simon Golob	Kulturno in upravno središče Sveti Jurij ob Ščavnici, Ulica Bratka Krefta 14, Sveti Jurij ob Ščavnici	g. Žinkovič 031/524 792
24. okt.	17.00	Vzreja matic in ohranjanje kranjske čebele	Dr. Peter Kozmus	Čebelarški dom Hrastnik	ga. Kandolf Borovšak 040/436 514

Podatki o gibanju tehtnic od 21. avgusta 2019 do 20. septembra 2019

Opazovalna postaja	Gibanje tehtnice ± kg	Opis dogajanja
Bistriško Pohorje – kot	-1,5	Ni medilo
Bohor – Planina pri Sevnici	-4,0	Ni medilo
Brežice	-6,3	Ni medilo
Čentiba – Lendava	14,2	Ajda, jesensko cvetje
Činžat – Lovrenško Pohorje	-5,6	Ni medilo
Dekani – Koper	0,7	Navadni bršljan
Ilirska Bistrica	-2,1	Ni medilo
Iška vas – Krim	-4,6	Ni medilo
Javorniki – vrh	-3,8	Ni medilo
Kanalsko	1,5	Navadni bršljan
Kozarišče – Loška dolina	2,9	Hoja
Kresnice – Kresniški vrh	-8,6	Ni medilo
Krim – Kurešček	-5,3	Ni medilo
Ljubljana – mesto	-7,6	Ni medilo
Ljubljansko barje	0,9	Jesensko cvetje
Ljutomer	1,7	Jesensko cvetje, gozdna podrast
Malič – Laško	-1,8	Ni medilo
Menišija – Logaška planota	-1,7	Ni medilo
Metlika – Bela krajina	0,1	Navadni bršljan
Murska Sobota – učni čebelnjak	1,8	Ajda, jesensko cvetje

Opazovalna postaja	Gibanje tehtnice ± kg	Opis dogajanja
Podčetrtek – Pristava	-4,0	Ni medilo
Pokojišče – Ljubljanski vrh	0,3	Hoja
Polhov Gradec – Podreber	-7,4	Ni medilo
Poljane – Raca Gora	5,7	Hoja
Poljanska gora – Bela krajina	-3,4	Ni medilo
Ravne – Šoštanj	-5,5	Ni medilo
Ribniško Pohorje	-1,8	Ni medilo
Ruško Pohorje – vznožje	-4,5	Ni medilo
Šenčur – Kranj	-6,7	Ni medilo
Šentjanž – Mokronog	-4,9	Ni medilo
Sevniško – Krško	-1,9	Ni medilo
Slovenske Gorice – Lenart	-6,8	Ni medilo
Tolminsko	-2,7	Ni medilo
Travna gora – Velika gora	7,0	Hoja, gozdna podrast
Trnovski gozd	-4,6	Ni medilo
Veliki Boč – Kozjak	-0,7	Ni medilo
Vrh – Kočevski rog	-3,6	Ni medilo
Zavrč – Haloze	1,3	Jesensko cvetje
Zreško Pohorje	3,8	Hoja
Žužemberk	-7,0	Ni medilo

PRODAM

Zamrznjen cvetni prah, pakiran po 25 dag (Cerkno), tel.: 031/876 189.

Cvetni prah, zamrznjen po 5 kg (okolica Ljubljane), tel.: 041/990 360.

Odličen svež ali posušen cvetni prah, možnost pošiljanja po pošti, tel.: 041/236 256.

Matični mleček lastne pridelave, možna tudi dostava ali pošiljanje po pošti, tel.: 031/484 527.

Akacijev in cvetlični med, tel.: 031/882 295.

Akacijev in cvetlični med, tel.: 031/244 601.

Akacijev, cvetlični, lipov, gozdni in ajdov med, tel.: 041/784 775.

Akacijev, cvetlični in kostanjev med, tel.: 031/269 475.

Akacijev, cvetlični, lipov, kostanjev in gozdni med ter svež matični mleček, tel.: 041/587 573.

Akacijev, cvetlični, kostanjev in gozdni med ter zabojujnik z 42 naseljenimi AŽ-panji (Cerkno), tel.: 041/881 830.

Akacijev, cvetlični, kostanjev, gozdni in smrekov med v sodih ter cvetni prah, dostava brezplačna, tel.: 041/385 620.

Akacijev, cvetlični, smrekov in ajdov med, tel.: 041/330 669.

Akacijev, kostanjev in gozdni med v sodih, tel.: 041/805 179.

Kakovosten gozdni med z višinskih predelov 800 m, v posodah po 30; 50 oziroma 70 kg, tel.: 041/348 271.

Cvetlični, lipov, kostanjev in gozdni med, možna dostava, tel.: 031/651 378.

Cvetlični in hojev med, tel.: 070/862 544.

Kakovosten akacijev in kostanjev med v kozarcih ali sodih iz sheme SMGO, tel.: 070/869 248.

Odličen kostanjev in lipov med v sodih ali kozarcih, ugodno (Škofja Loka), tel.: 031/753 345.

Nekaj družin na 7 do 10 AŽ- ali LR-satih, očiščenih varoj, z lepim satjem (Dolenjska), tel.: 040/838 956.

Rabljene nakladne LR-panje, 9-satarje, ugodno (Ljubljana), tel.: 064/112 117.

20 novih AŽ-panjev 10-satarjev, 15 naseljenih, ter letošnji cvetlični in kostanjev med, tel.: 031/501 801 (po 19. uri).

10 2/3 LR-panjev, rabljene satnike, 40 2/3 LR-satnic ter drugo pripadajočo opremo (Bohinj), tel.: 041/837 205.

AŽ-panje 10-satarje, rabljene, starejše ter zgrajene sate z 2/3 LR-panje, zraven dobite brezplačno še dve rabljeni LR-nakladi, tel.: 031/553 293.

LR-panje z enim ali dvema nakladama, skupaj s čebelami, zaradi prehoda na AŽ-panje, ugodno, tel.: 041/398 780.

Prevozni čebelnjak za 10 AŽ-panjev in rabljene AŽ-panje, 3-, 5-, 6-, 7- in 9-satarje (Primorska), tel.: 031 230 949.

Štirisatno točilo za med, INOX, ročno, z zavoro, rabljeno dve sezoni, kot novo, ugodno, tel.: 031/793 216.

www.semenarna.si
www.kalia.si

Privabimo čebele!

Bogata ponudba semen medovitih rastlin
SEMENARNE Ljubljana

Semena medovitih cvetic in zelišč, sadike medovite okrasne drevnine, enoletnic in trajnic.

Lipov in kostanjev med, tel.: 041/703 051.

Prevozni čebelnjak za 8 AŽ-panjev z naletno zavoro, streha izolirana s 5-cm ploščami (Štajerska), tel.: 040/575 924.

Tovorno vozilo TAM 130 T11 za prevoz čebel, registrirano z A-testom, tel.: 041/586 508.

Dva čebelarstva prevozna kontejnerja 42 panjski in 54 panjski, konstrukcija je v dobrem stanju, panji so stari, tel.: 069/639 075.

Odličen svež ali posušen cvetni prah, pošiljam tudi po pošti, tel.: 041/236 256.

Več vrst medu (akacijev, cvetlični, lipov, kostanjev, gozdni in ajdov), posušen cvetni prah, propolis in vosek, tel.: 031/787 235.

KUPIM

Čebelarstvo tehtnico, mehansko, tel.: 031/398 487.

FTN d.o.o.
Nad izviri 34
2204 Miklavž na Dravskem polju
Delovni čas: od ponedeljka do petka med 9. in 15. uro
Akcija "Medena ponudba" velja za pokrovice fi 82 mm z motivom satja in treh čebelic v času od 1. do 31.10.2019 za gotovinski nakup blaga iz zaloge v količinah kartonskega pakiranja.

02/62-96-226 www.trgovinica.si

0,0853 €kos 0,075
740 kos 55,50 €/karton

MEDENA PONUDBA

Apital

Apital d.o.o.
Vrbovec, Hrvaška
→ www.apital.hr
→ info@apital.hr
→ 00 385 98 9108 320

Naš facebook:

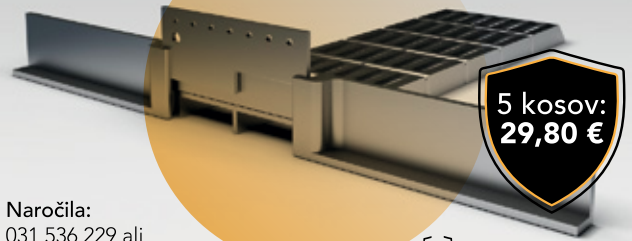
Proizvodnja kovinske čebelarске opreme

NOVO
Distribucija
in prodaja v
trgovini Repro

Dvor 12b
8361 Dvor

- zabojnik za prevoz čebel • prevozna enota
- parni topilnik • preša za vosek • voziček
- za sode • komora za dekrystalizacijo medu

ČEBELJI KORIDOR ZA PREPREČEVANJE ČEBELJEGA ROPA

5 kosov:
29,80 €

Naročila:
031 536 229 ali
www.cebelykoridor.si

Čebelam prijazni premazi za les iz Belinke

www.belinka.com

ČEBELARSTVO RIHAR - KOCJAN

Robert Kocjan s.p.

Gabrje 42, 1356 Dobrova

Tel.: 01 36 41 106, faks.: 01 36 41 307

GSM: 031 351 964

E-pošta: robineli@siol.net

WWW.RIHAR-KOCJAN.SI

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME TRGOVINA - ČEBELARSTVO

IZDELAVA IN PRODAJA
VSEH VRST SATNIC.
PO DOGOVORU MOŽNA
IZDELAVA SATNIC IZ
LASTNEGA VOSKA.

OD 01.09. DO 31.12.
JE MOŽNA
IZDELAVA SATNIC IZ
LASTNEGA VOSKA
OD 15 kg DALJE.

OGLEJTE SI IZDELAVO
SATNIC NA
NAŠI SPLETNI STRANI.

IZOLACIJSKE PENE

TESTNA MREŽA PVC

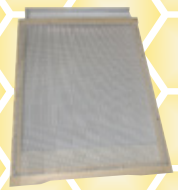
SATNIKI

MATIČNA REŠETKA

OJAČANA RAZSTOJIŠČA
RAZSTOJIŠČA 11+3
JAHAČI ZA SATNIKE

LESENA TESTNA MREŽA

ČEBELJE POGAČE

PITALNIK SI
S CEVKO

VSE ZA OBNOVO PANJEV

Delovni čas: od pon. do čet.: 9.00-12.00 in 15.00-17.00, pet.: 9.00-15.00

ZMERNE CENE - TRADICIJA - KAKOVOST - IZKUŠNJE, PRIDOBLENE V LASTNEM ČEBELARSTVU

Naročeno blago vam lahko odpošljemo s paketno pošto.

ČEBELARJEM Z VELJAVNO ČLANSKO IZKAZNICO PRIZNAMO
4-% POPUST PRI
GOTOVINSKEM NAKUPU NAD 100 EUR V NAŠI PRODAJALNI.

GJ PANJ

- za prehod iz AŽ v NAKLADNO čebelarjenje ("prednosti enakega satnika"),
- primeren za ZAČETNIKE (kompatibilen z LR in DB nakladami, enostavno rokovanje, hranjenje in zdravljenje čebel),
- **KVALITETNA IZDELAVA** (rogljičeni spoji, kvaliteten smrekov les),
- **MOŽNOST DOSTAVE.**

040 464 873

www.mojcebelnjak.si

Mizarstvo *Strgar* d.o.o. Priljučeva ulica 10 a, 1291 Škoflja

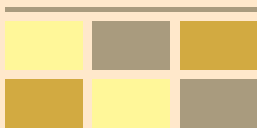
Panje izdelujemo po načrtih in s sodelovanjem z univ. dipl. inž. Ivanom Jurkovičem.

Izdelava prevoznih čebelnjakov AŽ- in nakladnih

Anton Ciglič s.p.
www.cebelnjaki.si
info@cebelnjaki.si
 Telefon: 031 681 589

Čebelarški center Gorenjske v Lescah, Rožna dolina 50a, vam omogoča:

- izdelavo satnic iz vašega voska,
- odkup voska,
- nakup AŽ- in LR-satnic.

Vse informacije dobite na: www.cricg.si ali 031/628 499

■ Za člane ČZS 4% popusta ■

www.krze.si

TRADICIONALNA IZDELAVA VSEH VRST AŽ PANJEV
 NAJBOLJŠI SLOVENSKI SMREKOV LES
 ROGLJIČENI (CINKANI) SPOJI

PRI ENKRATNEM NAKUPU DESETIH PANJEV VAM PODARIMO PRAŠILČEK

MIZARSTVO KRŽE 1930

NARAVNI MATERIALI
 ODLIČNA IZDELAVA

Idrijska 10, 1360 Vrhnika
 041 420 200 01/755-13-17

PE ČEBELARSKI CENTER MARIBOR

Streliška 150, Maribor
 Tel/Fax: 02 / 331 80 10
 Delovni čas:
 od ponedeljka do petka od 8.30 do 17. ure
 sobota: od 8. do 13. ure.
 GSM: 051/348-426
 e-mail: jana.pp@amis.net
www.cebelarski-center.si

• Satniki AŽ-lipovi, rogljičeni
 • Panji AŽ, LR
 • Čebelarška oprema in drobni pribor
 • Čebelje pogače

• Točila in posode za med
 • Satne osnove AŽ, LR, Kirar

• Steklena in kartonska embalaža za med, propolis, medene pijače in ostale čebelje pridelke
 • Darilni program

JANA - Trgovina, posredovanje, zastopanje - Jana Pušnik Pokrivač s.p., Maribor

Naročeno blago vam lahko pošljemo s paketno pošto, pri večji količini pa po vaši uslovi na dom!

Med čebelarstva PISLAK BALI

Apače 303, 2324 Lovrenc na Dravskem polju

Obveščamo Vas, da pri nas lahko kupite v Sloveniji pridelan akacijev in cvetlični med v zeleni količini ali pakiran v kozarce.

031/734 905 • info@cebelarstvo-pislak.si • www.cebelarstvo-pislak.si

Svetovna uspešnica zdaj tudi v slovenskem prevodu!

VEČ KOT MED: O ŽIVLJENJU IN PREŽIVETJU ČEBEL

Naročila na: info@medtem.si info: bit.ly/Vec-kot-med Knjigo pošljemo brezplačno!

www.cebelar.net

NA ZALOGI: Za več informacij pokličite: **041 222 665**

PANJI AŽ
NAKLADNI AŽ PANJI
SATNIKI (ZBITI IN NEZBITI)
PANJI LR
POGAČE - HONEY BEE PRO
IZOLACIJSKA PENA
DRUGA ČEBELARSKA OPREMA

Medom d.o.o., Dolnja Bitnja 19 a, 6255 Prem

DOLINŠEK MARJAN S.P., IZDELAVA ČEBELARSKA OPREME, MD OPREMA

Gladež 27
1411 Izlake
mobi: 041 985 313
tel.: 05 973 05 36 po 15 uri
e-mail: dolinsek.marjan@gmail.com

Osmukalniki, kateri ne plesnijo.

Pri nas izdelujemo dve velikosti ometalnikov in sončne topilnike iz nerjavne pločevine po ugodnih cenah.

Wachsverarbeitung | Imkereiarartikel
Deutsch Haseldorf 75 | 8493 Klösch, Avstrija
Telefon & faks: +43 (0) 3475 / 2270
info@wachs-hoedl.at | www.wachs-hoedl.at

Delovni čas:
Ponedeljek-petek 8.00-12.00, 13.00-18.00
Sobota 8.00-12.00

Jezik za sporazumevanje: nemščina in slovenščina.
Naše satnice lahko kupite tudi v podjetju Logar trade, d. o. o., iz Šenčurja in Jana posredovanje, zastopanje, Maribor.

Kako nas najdete:

Imejte svoj vosek pod nadzorom! Satnice iz lastnega voska so spet aktualne.

- Imate možnost prisostvovati predelavi svojega voska ali starega satja! Obvezna je predhodna telefonska najava!
- Najmanjša količina obdelave je 20 kg surovega voska ali 50 kg starih satov.
- Garantiramo razkuževanje s paro.
- Zelo ugodno razmerje med količino in kakovostjo.
- Po želji izdelujemo satnice vseh debelin in velikosti.
- Predelava voska poteka vse leto.
- Velika izbira pripomočkov za čebelarjenje.

APIS MED®

ČEBELARSTVO DEBEVEC

ČUŽA 7, 1360 VRHNIKA
tel.: 01/755 12 82, faks: 01/755 73 52

Delovni čas:
ob delavnikih 9.00-12.00
15.00-17.00

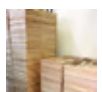
V oktobru ob sobotah zaprto.
apis.med93@gmail.com
www.apis-med.si

10-SATNI AŽ-PANJI

NAKLADNI AŽ-PANJI

KAKOVOSTNI AŽ-SATNIKI
CENA 0,86 EUR
LASTNA PROIZVODNJA
ZBITI, LEPLJENI, VRTANI

SAMO 1,38 EUR/KG

PREDELAVA VOSKA V SATNICE

PITALNIK 5L ZA AŽ-PANJE

PRAŠILČEK AŽ 3-, 5-, 7- IN 9-SATNI

TRIETAŽNI AŽ-PANJ

DVOJNO CEDILO ZA MED

KAKOVOSTNA RSF-TOČILA IN POSODA

IZOLACIJSKE PENE ZA 7-, 9-, 10- IN TRIETAŽNI 10-SATNI PANJ

PLATIČNO OBEŠALO (AŽ) IN RAZSTOJIŠČE (LR)

ČEBELJE POGAČE LASTNA PROIZVODNJA CENA 1,25 EUR/KG NAD 100 KG CENA 1,20 EUR/KG

■ Naročeno blago pošljemo tudi po hitri paketni pošti (z izjemo lomljivih izdelkov). ■ Po izjemno nizki ceni vam iz vašega voska izdelamo satnice – 1,38 EUR/kg. ■ Za izdelavo satnic uporabljamo samo steriliziran vosek (30 min nad 125 °C), ki ga predhodno mehansko očistimo nečistoč (do 90 %) s posebnim postopkom posedanja (nečistoče so večinoma težje od čebeljega voska), s čimer vam zagotavljamo čistejši in kakovostnejši vosek. ■ Odkupujemo čebelji vosek.

- Panji so izdelani natančno in kakovostno.
- Kakovostna izdelava po ugodni ceni.
- Uporabljamo vodoodporne materiale in lepila.

Trgovina in proizvodnja: Vrhnika, Opekarska 16

Zapustili so nas

BRANKO PLANIŠČEK
1957–2019

Rodil se je v Neblem, kjer si je ustvaril dom in družino. Čebelaril je z več kot 120 panji različnih sistemov. Vsa leta je bil naš član, dejaven v UO-ju, raznih komisijah, bil je poverjenik za čebelje paše. Dejavno je sodeloval na sestankih in predavanjih ter vedno dajal koristne predloge in napotke. Na OŠ Alojza Gradnika na Dobrovem je vodil čebelarski krožek, bil je tudi skrbnik šolskega čebelnjaka. Za svoje nesebično delo je prejel številna društvena priznanja ter priznanji A. J. III. in II. stopnje. Na ocenjevanjih medu je dosegal vidne rezultate, bil je državni prvak z akacijevim medom. Kljub žalostni izgubi nas veseli dejstvo, da bo odslej za čebele skrbel sin Sebastjan. Branko, počivaj v miru.

ČD Kanal - Brda

EDI LORGER
1934–2019

V 85. letu se je 2. julija od nas poslovil naš najstarejši član, g. Edi Lorger. Čebele so bile njegova velika ljubezen več kot pol stoletja, vse do njegove smrti. Čebelaril je z AŽ-panji. Vedno je bil

pripravljen svoje čebelarsko znanje deliti z mladimi in jim pomagati na njihovi čebelarski poti. Čebelarji ČD Dramlje ga bomo ohranili v lepem spominu.

ČD Dramlje

VIKTOR SMOLE
1960–2019

V avgustu 2019 nas je nepričakovano zapustil naš dolgoletni vestni čebelar Viktor Smole iz Šmiklavža pri Škofji vasi. Bil je član ČD Vojnik. Ko je ČD Vojnik pridobilo zemljišče za postavitev društvenega čebelnjaka, je bilo njegovo prostovoljno delo z lesom pri postavitvi zelo cenjeno. Za to delo smo mu še danes hvaležni. Bil je prejemnik odličja A. J. III. stopnje. Doma v Šmiklavžu je imel lep, urejen stacionarni čebelnjak z AŽ-panji. Ohranili ga bomo v trajnem spominu.

ČD Vojnik

CIRIL KUMAR
1929–2019

Ljubezen do narave in čebel je udeležil po upokojitvi, ko je začel ljubiteljsko čebelariti na začetku 80. let v svojem rojstnem kraju v Kanomljah z manjšim številom čebeljih družin. Takoj ob

ustanovitvi se je tudi vključil v ČD, kjer je bil dolga leta v organih društva kot tajnik društva in zvest zapisnikar. Rad se je udeleževal raznih izobraževanj in ekskurzij v okviru društva, ki jih je velikokrat pomagal ali pa celo sam organiziral. Za svoje delo je prejel priznanje in odličje A. J. II. stopnje. Hvaležni smo mu za vse delo v čebelarstvu, še posebej znotraj ČD Idrija, čebelarji pa ga bomo kot vestnega člana ohranili v hvaležnem in trajnem spominu.

ČD Idrija

JOSIP ŠUNIČ
1939–2019

Na začetku avgusta 2019 smo se čebelarji ČD Brežice na pokopališču v Zagrebu poslovili od svojega zvestega člana Josipa Šuniča. V naše društvo se je včlanil v letu 2001 in je bil naš član vse do svoje smrti. Čebelariti je začel leta 1980 na stalnem stojšču s 24 nakladnimi panji ob svojem domu na Okljukovi gori. Dokler mu je dopuščalo zdravje, se je redno udeleževal sej kot član UO-ja ČD kakor tudi vseh drugih dejavnosti, predavanj, ekskurzij in zborov članov društva in OČZ ter vzorno skrbel za svoje čebele. Za svoje delo je prejel odlikovanji A. J. III. in II. stopnje. Čebelarji ČD Brežice bomo Josipa ohranili v trajnem spominu in se mu zahvaljujemo za njegov prispevek k razvoju čebelarstva.

ČD Brežice

IVAN HRASTAR
1939–2019

Sredi septembra nas je v 80. letu zapustil dolgoletni zvesti član, čebelar in čebelarski mentor Ivan Hrastar. Ivan se je že v mladosti navdušil nad čebelami in čebelarstvom. Svoje znanje je kot mentor čebelarskega krožka vrsto let delil z mladimi. Po upokojitvi se je čebelam še bolj posvetil, s člani društva pa je redno pokramljal in delil bogate dolgoletne izkušnje.

ČD Novo mesto

RAJKO ŠTEFIC
1943–2019

Po dolgotrajni boleznini nas je zapustil naš član Rajko Štefic, roj. 1. novembra 1943. Bil je član ČD Kotlje vse od ustanovitve leta 2004, prej je bil član ČD Ravne na Koroškem. Že kot mlad fant je pomagal očetu pri raznih opravilih, povezanih s čebelami. Leta 1968 je začel sam čebelariti z dvema AŽ-panjema, kasneje pa povprečno z 12 čebeljimi družinami. Čebelarjenje bo nadaljevala hčerka, ki mu je pomagala tudi do sedaj. Kot dobrega čebelarja ga bomo ohranili v lepem spominu

ČD Kotlje

KIPGO

ČEBELARSKA OPREMA

BATUJE 83, 5262 ČRNIČE
☎ (05) 368 45 80, 📠 (05) 368 45 81
GSM 051 614 683

www.kipgo.net; kipgob@gmail.com

PE LUKOVICA, BRDO 8, 1225 LUKOVICA

☎ (01) 729 61 30, GSM 051 352 952 e-pošta: cebelarna.lukovica@gmail.com

OBIŠČITE NAS
V NAŠI SPLETNI
TRGOVINI
WWW.KIPGO.NET

- PANJI
- OPREMA ZA PANJE
- SATNICE
- ZAŠČITNA OPREMA
- OSTALI ČEBELARSKI PRIPOMOČKI
- OPREMA IN PRIPOMOČKI ZA OKRIVANJE SATOV
- TOČILA
- CEDILA
- OPREMA ZA SEGREVANJE MEDU
- OPREMA ZA POLNJENJE MEDU
- EMBALAŽA

EMBALAŽA ZA MED:
- STEKLENA
- PLASTIČNA
- KARTONSKA
- POKROVČKI

IZDELUJEMO:
- PRAŠILČKE: 3S, 4S, 5S, 7S
- PANJE AŽ: 9S, 10S, po naročilu 11S, 12S
- PANJE AŽ 3E: 9S, 10S, po naročilu 11S
- PANJE AŽ KOZINC 11 + 3

Čebelarjem z veljavno člansko izkaznico priznamo 4 % popusta pri gotovinskem nakupu v vrednosti nad 50 EUR v naših prodajalnah.

SIRUP ZA HRANJENJE ČEBEL

ČISTEJŠI
CVETNI PRAH

OSMUKALNIKI ZA CVETNI PRAH ZA AŽ- IN LR-PANJ VEČJA KOLIČINA CV. PRAHU
PANJI Z NOTRANJIM SMUKALNIKOM CV. PRAHU

POSODE ZA MED (iz nerjavečega materiala in PVC-ja)

NAROČENO
POŠLJEMO
TUDI PO
POŠTI!

IZPARILNIK ZA OKSALNO KISLINO

12 in 220V

VENTILACIJSKI KOMBINEZONI in JOPIČI

-zračen
-narejen je iz treh slojev tkanine in predstavlja zato popolno zaščito pred piki čebel

NALEPKE ZA MED, CVETNI PRAH, MEDENE PIJAČE IN PRELEPKE

od 0,28 EUR/POLA

URNIK
BATUJE PE LUKOVICA
pon-pet 8 00-11 30 pon-pet 9 00-13 00
12 30-16 00 13 30-17 00
sob. ZAPRTO sob. ZAPRTO

Medikoel

INHALACIJA IZ PANJA

Z inhalacijskimi seti API-AEROSOL I, API-AEROSOL II in API-AEROSOL Plus lahko izvajate aerosolno apiterapijo iz panja. Izbirate lahko med seti z naravnim vlekem in seti s prisilnim vlekem.

Medikoel d.o.o., Jalnova cesta 2, 4240 Radovljica, T: 04 537 85 10, M: 041 618 775, info@medikoel.com, www.medikoel.com, 🛒 www.s-mediko.com

POLNJENJE MEDU V VREČKE

Za vas napolnimo med v priročno pakiranje, v 8 gramске vrečke. Naj bo vaš med, v praktični embalaži, prisoten povsod, tako v gostinskih lokalih, kot v vsakem pohodniškem nahrbtniku.

PROPO STEAM - UPARJALNIK PROPOLISA

Apiterapevtski aparat Propo Steam nam s segrevanjem naravnega propolisa omogoča izvajanje inhalacijske terapije. S priloženim priborom uporabnik sam ali s pomočjo apiterapevta izvaja inhalacije, ki koristijo pri težavah dihalnega sistema. Propo Steam pa je primeren tudi za čiščenje lebdečih delcev, mikrobov in organskih topil iz zraka. Prostor prijetno odišavi z vonjem propolisa.

RES DOBRO

AVTOMOBILSKO ZAVAROVANJE

- ✓ Turistično zavarovanje od 1,72 €/mesec*
- ✓ Brezplačno "zamrznemo" bonus
- ✓ Vrnemo 10% kasko premije

* Zdravstveno zavarovanje z asistenco v tujini v okviru vašega avtomobilskega zavarovanja (AO)

GENERALI

Zadovoljstvo na prvem mestu

Kako do ugodnosti na 080 70 77 ali www.generali.si

EVROPSKO PRIZNANJE KAKOVOSTI

VČLANITE SE V
KLUB NAJBOLJŠIH!

Vključite se v evropske sheme kakovosti in dokažite kupcem, da delate dobro, da je vaš med višje kakovosti in z znanim poreklom. Pokličite na 01/729 61 29 Natašo Lilek ali pišite na natasa.lilek@czs.si.

Vsebinska tega promocijskega oglasa predstavlja le stališča avtorja in je v njegovi izključni odgovornosti. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za uporabo informacij, ki jih vsebuje to gradivo.